

Republic of Moldova, Chisinau, MD-2012, 42 B, Alexandr Puskin st.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr. 3007 - 105 din 30.10.2020
La nr. _____ din _____

Serviciul de Informații și Securitate

copie: Cancelaria de Stat

Agencia de Guvernare Electronica (AGE) a examinat proiectul hotărârii privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (*număr unic 480/SIS/2020*), autor – Serviciul de Informații și Securitate, transmis spre avizare repetată, și, în limitele competențelor instituției, comunică următoarele obiecții.

1. Referitor la posibilitatea de a identifica și verifica de la distanță identitatea unei persoane prin utilizarea soluției – eKYC (Electronic Know Your Customer) reiterăm poziția expusă în avizul anterior cu privire la completarea art.8 alin.(2) pct.4) din proiectul de lege cu lit. d) cu următorul cuprins:

„d) prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilității, cu prezența fizică. Recunoașterea metodelor de identificare a persoanei la distanță va fi realizată de către Guvern.”

Faptul că la moment cadrul normativ nu reglementează metode alternative prezenței fizice pentru identificare, considerăm că nu poate fi folosit ca argument pentru neincluderea unor prevederi ce ar permite instituirea unor modalități de identificare alternative, fără necesitatea modificării ulterioare a Legii privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere.

Precizăm că utilizarea soluției eKYC (Electronic Know Your Customer) pentru identificarea și verificarea identității este pe deplin conformă cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE [în continuare – **Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS)**]. Conform art.24 pct.(1) lit.(d) din Regulamentul respectiv, verificarea de către prestatorul de servicii de încredere calificat a informațiilor referitoare la identitatea și atributele specifice ale persoanei fizice sau juridice căruia urmează să-i fie emis un certificat calificat poate fi realizată inclusiv „prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică”. Prin urmare, adoptarea proiectului în redacția actuală ar exclude nejustificat și contrar logicii expuse în Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), utilizarea unor soluții tehnice viabile, care pot asigura obținerea unui certificat calificat fără necesitatea prezenței fizice la oficiul prestatorului de servicii de încredere, cu asigurarea unui nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică.

Drept alternativă la poziția autorului, privind caracterul prematur a unei asemenea prevederi, propunem devansarea intrării în vigoare a normei respective pentru o dată ulterioară. În acest sens **propunem completarea art.54 cu un nou alineat în următoarea redacție:**

„(2) Prevederile articolului 8 alineatul (2) punctul 4) litera d) intră în vigoare în termen de 12 de luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a prezentei legi.”.

2. În privința cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere propus în proiectul de lege, menționăm că substituirea acestuia cu unul similar celui reglementat de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS) nu va exclude posibilitatea intervenției statului prin intermediul Organismului de supraveghere desemnat pentru evaluarea și verificarea conformității și calității serviciilor furnizate de prestatorii serviciilor de încredere.

Potrivit art.17 din Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), statele sunt obligate să desemneze un organism de supraveghere a prestatorilor de servicii de încredere. Supravegherea prestatorilor de servicii calificați stabiliți pe teritoriul statului urmând a fi realizată prin intermediul activităților de supraveghere ex ante și ex post, în vederea asigurării că serviciile de încredere calificate pe care le prestează, îndeplinesc cerințele stabilite de regulament.

Inițierea unui serviciu de încredere calificat, conform art.21 din Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează prin transmiterea de către prestatorul de servicii de încredere în adresa organismului de supraveghere a unei notificări însoțite de un raport de evaluare a conformității. Organismul de supraveghere verifică dacă prestatorul de servicii de încredere și serviciile de încredere prestate de acesta respectă cerințele prevăzute în regulament și, în special, cerințele pentru prestatorii de servicii de încredere calificați și pentru serviciile de încredere calificate prestate de aceștia.

Supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați, conform art.20 din Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), se realizează de organismul de supraveghere. Acesta are dreptul să efectueze un audit sau să solicite unui organism de evaluare a conformității să efectueze o evaluare a conformității privind prestatorii de servicii de încredere calificați, pe cheltuiala prestatorilor de servicii de încredere respectivi, pentru a confirma că aceștia și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute de regulament. Totodată, prestatorii de servicii de încredere calificați sunt auditați, pe propria cheltuială, cel puțin o dată la 24 de luni, de către un organism de evaluare a conformității. Scopul auditului este de a confirma că prestatorii de servicii de încredere calificați și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute în regulament.

Din cele menționate *supra*, rezultă că în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestora urmează să fie implicate două organisme diferite cu responsabilități și statute distincte:

Organismul de supraveghere – organism național desemnat de stat pentru realizarea activităților de supraveghere în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Organisme de evaluare a conformității – organisme acreditate care efectuează activități de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați.

Prin proiectul de lege supus avizării, contrar modelul reglementat de Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), se propune păstrarea unui model de acreditare, supraveghere și control în care funcțiile de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați, acordarea statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați să se realizeze de un singur organism de stat, căruia îi este atribuit și calitatea de prestator de servicii de încredere calificat de nivel superior, prin intermediul mecanismelor de acreditare și control, și nu prin realizarea auditurilor realizate de organisme independente.

În acest sens, în condițiile în care aspirăm și pretindem să implementăm Acquis-ului comunitar în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că actualul model instituțional și funcțional de acreditare, supraveghere și control a prestatorilor de servicii de încredere calificați urmează a fi revizuit și ajustat la cerințele Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS).

Substituirea actualului model de acreditare, supraveghere și control cu un model conform Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS), bazat pe supravegherea ex-ante și ex-post al prestatorilor de servicii de încredere și evaluarea conformității de către organisme independente, considerăm că va contribui esențial la creșterea concurenței și competitivității pe segmentul serviciilor de încredere, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra încrederii în prestatorii serviciilor respective și implicit în servicii furnizate de către aceștia.

Suplimentar, o dată cu revizuirea modelului cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că se impune și modificarea modului de desemnare a Organismului de supraveghere și, implicit, substituirea instituției desemnate anterior pentru exercitarea activităților respective. În accepțiunea noastră, exercitarea competențelor unui Organism de supraveghere, de fapt și a celor de acreditare, supraveghere și control, sunt atipice pentru un serviciu secret de intelligence. Faptul dat este susținut și de prevederile Legii nr.753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, în care nu regăsim careva mențiuni referitoare la activitatea pe segmentul serviciilor de încredere sau posibilitatea de a desfășura proceduri de acreditare.

Tot în acest context, subliniem că o asemenea abordare în privința desemnării Organismului de supraveghere, prin atribuirea responsabilităților de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere unui serviciu secret nu regăsim în nici un stat membru al UE și nici într-un stat din spațiul ex-sovietic. Din analiza realizată (*se anexează*) rezultă că responsabilitatea pentru supravegherea prestatorilor de servicii de încredere și calității și conformității serviciilor furnizate de către aceștia este atribuită fie unei entități guvernamentale, fie organismului de reglementare din domeniul telecomunicațiilor.

Pornind de la cele menționate *supra*, considerăm oportună modificarea proiectului supus avizării, prin **includerea unor prevederi care să reglementeze un model de supraveghere a domeniului serviciilor de încredere identic cu cel stabilit de Regulamentul UE nr.910/2014 (eIDAS), iar Organismul de supraveghere să fie desemnat de către Guvern.**

3. Excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice.

Din analiza proiectului de lege rezultă o serie de prevederi care generează premise pentru eliberarea în continuare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului.

În pofida faptului că Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) nu prevede careva restricții în materie de utilizare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică, proiectul de lege conține norme pentru aplicarea restricțiilor privind utilizarea certificatului cheii publice.

Astfel, **la art.2, din definiția noțiunii „semnatar”** rezultă că potențiali semnatori ai documentelor electronice sunt persoana fizică sau persoană fizică care reprezintă o persoană juridică. Totodată, **art.11 alin.(2) lit.g)** din proiect, stabilește că certificatul cheii publice trebuie să conțină restricții privind utilizarea certificatului cheii publice și/sau limitele valorii operațiunilor în care acesta poate fi utilizat, dacă acestea se aplică. În aceeași accepțiune, prevederea cuprinsă în **art.11 alin.3) lit.b)** stabilește că certificatul calificat al cheii publice trebuie să conțină informația, atunci când este cazul, privind o calitate specială a titularului, în funcție de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul. De asemenea, **art.11 alin. (7)** prevede că prestatorul de servicii de încredere, de comun acord cu titularul certificatului cheii publice, poate indica în certificatul cheii publice cazurile în care certificatul respectiv va putea fi utilizat, precum și unele restricții cu privire la utilizarea acestuia. **Art.14 alin.(2) lit.b)** prevede că revocarea certificatului cheii publice se realizează la cererea conducătorului persoanei juridice în care activează titularul certificatului cheii publice, în cazul certificatelor eliberate pentru exercitarea atribuțiilor funcționale.

Având în vedere necesitatea de a preveni perpetuarea actualei practici vicioase de eliberare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice, în special subliniem cazul angajaților din sectorul public, **considerăm că prevederile enunțate *supra*, urmează a fi revizuite sau excluse**. Or, o astfel de abordare nu este pe deplin conformă Regulamentului UE nr.910/2014 (eIDAS) și vine în contradicție și cu prevederile **art.41 alin.(1)** din proiectul legii, care stabilește că documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie. Astfel, similar ca în cazul documentelor semnate olograf, valabilitatea documentelor semnate electronic este condiționată de existența unui drept sau a unei împuterniciri a semnatarului ce derivă din careva acte juridice (procură, împuternicire de reprezentare, contract individual de muncă, fișă de post etc.) și nu de eventuale restricții sau condiționalități stabilite prin certificatul de cheie publică, acesta din urmă fiind un mecanism prin intermediul căreia se realizează transpunerea manifestării de voință a titularului acestuia.

Tot în acest context, menționăm că **la art.19 din proiectul legii, considerăm oportună excluderea alin. (5)**. Din redacția actuală a prevederii respective nu este clară logica și necesitatea impunerii unei modalități distincte de utilizare a semnăturilor electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public.

Or, argumentul prezentat de către autor referitor la faptul că „beneficiar al serviciului în cazul dat este persoana juridică de drept public, care asigură din contul său funcționarii cu semnături electronice în vederea utilizării acestora strict pentru executarea atribuțiilor de serviciu” nu poate fi acceptat. O asemenea abordare, prin limitarea utilizării certificatelor respective de către titularii acestora pentru accesul acestora la diverse soluții de e-guvernare sau semnare în mod legal a unor documente electronice, altele decât cele ce derivă din responsabilitățile de serviciu, considerăm că nu se justifică nici din punct de vedere juridic și nici din punct de vedere economico-financiar.

În acest sens reiterăm repetat prevederile **art.41 alin (1)** al proiectului legii din care rezultă că un documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie și este aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic autentic a semnatarului sau creatorului sigiliului indicat în document.

Totodată, menționăm că excluderea sau revizuirea prevederilor enunțate *supra* în nici un caz nu va avea un efect negativ asupra bugetului persoanelor juridice de drept public, ba dimpotrivă va contribui la sporirea eficienței cheltuielilor respective, prin facilitarea accesului câtorva zeci de mii de persoane, angajați ai respectivelor entități, la serviciile electronice publice disponibile. Faptul dat va contribui implicit și la atingerea unui alt deziderat urmărit de către autorități, și anume îmbunătățirea schimbului de informații și accesul la acestea a cetățenilor prin utilizarea modalităților electronice de comunicare în dauna celor tradiționale pe suport de hârtie.

4. La art.3 alin.(3), pentru a se evita interpretarea și aplicarea arbitrară a prevederilor referitoare la efectele juridice a serviciilor electronice de încredere și documentului electronic, propunem completarea acestuia la final cu cuvintele „ și este recunoscut în condițiile specificate la alin. (2)”.

În accepțiunea noastră, prevederile cuprinse în art.3 alin.(3), în redacția actuală, se extind asupra tuturor certificatelor cheii publice eliberate în corespundere cu normele unui stat străin și nu doar asupra celor recunoscute în condițiile prevăzute la art.3 alin.(2). Or, din poziția autorului, expusă în Sinteză, rezultă că normele de la alin.(3) se vor aplica în colaborare cu cele de la alin.(2). Astfel, în privința certificatului cheii publice sau serviciului de încredere recunoscut prin respectarea unuia din cazurile expuse la alin.(2), nu va putea fi invocată lipsa puterii juridice a acestuia doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin.

Luând în considerare cele expuse, vă informăm că **Agencia de Guvernare Electronică va susține promovarea proiectului de lege în cauză în Guvern doar în condițiile în care acesta va fi revizuit esențial cu acceptarea obiecțiilor incluse în prezentul aviz.**

Director adjunct

Digitally signed by Ursoi Gheorghe
Date: 2020.10.30 10:38:52 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Gheorghe URSOI

Ex.: Vadim Vintilă,
e-mail: vadim.vintila@egov.md
tel.: (022) 820030

**Organisme de supraveghere în domeniul serviciilor de încredere
în unele state membre UE și din spațiul ex-sovietic**

Statul	Organul de supraveghere în domeniul serviciilor de încredere
<i>State membre UE</i>	
Austria	Comisia de control al telecomunicațiilor
Belgia	Ministerul Afacerilor Economice
Bulgaria	Autoritatea de reglementare a comunicațiilor
Cipru	Ministerul Transporturilor, Comunicațiilor și Lucrărilor
Croația	Ministerul Economiei
Danemarca	Agencia pentru Digitalizare
Estonia	Autoritatea pentru reglementarea tehnică și protecția consumatorilor
Finlanda	Autoritatea de reglementare a comunicațiilor
Franța	Agencia Națională de Securitate Cibernetică
Germania	Agencia Federală de Rețea pentru Electricitate , Gaz , Telecomunicații , Poștă și Căi Ferate
Grecia	Comisia pentru telecomunicații și poștă
Italia	Agencia pentru digitalizare
Letonia	Inspectoratul de stat al datelor
Lituania	Autoritatea de reglementare a comunicațiilor
Luxemburg	Institutul luxemburghez pentru standardizare, acreditare, siguranță și calitate a produselor și serviciilor
Malta	Autoritatea de Comunicare
Olanda	Autoritatea pentru consumatori și piețe
Polonia	Ministerul Dezvoltării Economice
Portugalia	Oficiul Național de Securitate
Republica Cehă	Ministerul de Interne
Romania	Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
Slovacia	Autoritatea Națională de Securitate
Slovenia	Ministerul Educației, Științei și Sportului
Spania	Ministerul Industriei, Comerțului și Turismului
Suedia	Autoritatea pentru poștă și telecomunicații
Ungaria	Autoritatea națională pentru mass-media și comunicații
<i>State din spațiul ex-sovietic</i>	
Armenia	Ministerul Economiei
Belarus	Centrul analitic operațional de pe lângă președintele Republicii Belarus
Georgia	Agencia de schimb de date
Ucraina	Ministerul Transformării Digitale
Federația Rusă	Ministerul Dezvoltării Digitale, Comunicațiilor și Mass Media
Kazahstan	Ministerul Informației și Comunicațiilor

SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI
ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ

MD-2012 mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1 IDNO 1003600096694
tel.: + 373 22 820 900, fax: + 373 22 250 522 e-mail: stisc@stisc.gov.md, itsec@itsec.gov.md

05.11.2020

La nr. 7/3-3102 din 21 octombrie 2020

nr. 1.4/1693/44-20

Serviciul de Informații și Securitate

Am prezentat, cu referire la scrisoarea nr. 7/3-3102 din 21 octombrie 2020 prin care solicitați avizarea repetată a proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (nr. unic 480/SIS/2020), Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” reiterează obiecțiile prezentate în avizul remis prin scrisoarea nr. 1.4/1201/44-20 din 14.08.2020, care potrivit sintezei obiecțiilor și propunerilor la proiect, nu au fost acceptate de către autorul proiectului.

În această ordine, pentru a ajunge la un consens în privința obiecțiilor și propunerilor înaintate, în conformitate cu prevederile articolului 39, alineatul (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, propunem convocarea unei ședințe comune de lucru în acest sens.

Cu respect,

Director

Digitally signed by Popovici Serghei
Date: 2020.11.05 15:09:42 EET
Reason: MoldSign Signature

Serghei POPOVICI

nr. de înregistrare	2011-3362
«05»	11 2020
S.I.S. al Republicii Moldova	

SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ

MD-2012 mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1 IDNO 1003600096694
tel.: + 373 22 820 900, fax: + 373 22 250 522 e-mail: stisc@stisc.gov.md, itsec@itsec.gov.md

30.11.2021

nr.1.4/1562/44-21

La nr. 31-06-836-9103 din 23.11.2021

Serviciul de Informații și Securitate

Copie: I.P. „Agenția de Guvernare Electronică”

Prin prezenta, Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (în continuare STISC) a examinat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020), și în limitele competenței comunică susținerea acestuia, cu următoarele propuneri și obiecții.

Definiția noțiunii „serviciu de încredere”, după textul „care constă în” se va completa cu textul „una din următoarele activități”. Această completare vine în contextul evitării interpretării eronate, precum că prestatorul de servicii de încredere în mod obligat urmează să presteze cumulativ toate activitățile enumerate.

La definiția noțiunii „sigiliu electronic calificat”, după cuvintele „sigiliilor electronice” cuvântul ”calificat” se va substitui cu cuvântul „calificate” în scopul acordării acestuia cu cuvântul „sigiliilor”.

Cu referire la art. 3, menționăm faptul că, întrucât sistemele informaționale de stat funcționează pe principiul utilizării numărului de identificare al cetățenilor, pentru a face posibilă utilizarea semnăturii electronice străine, recunoscute pe teritoriul RM, în cadrul sistemelor informaționale de stat ar fi necesar să fie posibilă atribuirea deținătorului semnăturii electronice a unui număr de identificare unic sau oferirea posibilității obținerii în baza semnăturii electronice străine a unei semnături electronice din RM.

La art. 24, lit. i) este stabilit faptul că certificatele calificate pentru semnăturile electronice sau sigiliile electronice recunoscute conform art. 3 (recunoașterea certificatelor cheilor publice) conțin semnătura electronică avansată sau sigiliul

electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliu sau cu sediul într-un alt stat. În această măsură, nu este clar cum un **certificat calificat** poate conține o semnătură **electronică avansată** sau **sigiliul electronic avansat** mai ales al unui prestator de servicii de încredere calificat emitent cu domiciliu sau cu sediul într-un alt stat.

Aceeași prevedere respectiv obiecție, este valabilă și pentru lit. j) al aceluiași articol, articolul 30, alineatul (2), litera c) și articolul 33, litera g).

Propunem completarea art. 26, alin. (2), după textul „semnăturilor electronice” cu textul „sau a sigiliilor electronice”.

Cu referire la Capitolul IV „regimul juridic al documentului electronic și circulația electronică a documentelor”, menționăm că în viziunea STISC, acesta intră în contradicție cu definiția noțiunii „document electronic” din proiect.

Astfel, potrivit definiției, document electronic poate fi considerat orice conținut în format electronic, în special sub formă de text sau de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală fără nici o limitare sau condiție. Totodată la art. 41, lit. b) în calitate de cerință principală a documentului electronic este indicat că, acesta trebuie să conțină una sau mai multe semnături electronice sau sigilii electronice, iar la lit. c) se menționează că acesta trebuie să fie creat și utilizat prin metode și într-o formă ce ar permite identificarea semnatarului sau creatorului sigiliului electronic.

În acest context, se creează confuzie asupra faptului, dacă documentul electronic totuși urmează sau nu, să conțină niște condiții, cum ar fi cele menționate la art. 41.

Abordând același subiect, în cazul în care autorul optează pentru versiunea de document electronic așa cum este definit la noțiuni, atunci nu este clar ce urmează a fi recunoscut în sensul art.3, alin (3) din proiect, întrucât potrivit versiunii propuse la definiții, documentul electronic, nu conține semnătura sau sigiliul electronic.

Prin urmare, prin prisma acestei obiecții urmează a fi revizuit întregul proiect supus avizării.

Cu respect,

Digitally signed by Pantaz Gheorghe
Date: 2021.11.30 11:18:41 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Director

Gheorghe PANTAZ

Republic of Moldova, Chisinau, MD-2012, 42 B, Alexandr Puskin st.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr. 3007-73 din 07.08.2020
La nr. _____ din _____

Serviciul de Informații și Securitate

copie: Cancelaria de Stat

Cu referire la *indicația Cancelariei de Stat nr.18-23-5661 din 02.07.2020*, Agenția de Guvernare Electronică (AGE) a examinat ***proiectul hotărârii privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020)***, autor – **Serviciul de Informații și Securitate**, și, în limitele competențelor instituției, comunică că susține necesitatea implementării Acquis-ului comunitar în domeniul identificării electronice și prestării serviciilor de încredere în vederea sporirii încrederii în tranzacțiile electronice și asigurării interacțiunii sigure între cetățeni, întreprinderi și autorități publice, contribuind astfel la creșterea eficienței serviciilor electronice din sectorul public și privat. Totodată, la definitivarea proiectului de lege, considerăm necesar să se țină cont de următoarele obiecții și propuneri:

I. OBIECȚII CONCEPTUALE

1. Pentru atingerea dezideratelor urmărite prin aprobarea și implementarea respectivului proiect, până la definitivarea acestuia și transmiterea spre aprobare, considerăm oportună examinarea și aprobarea unor decizii de ordin conceptual referitoare la aspectele privind:

- *posibilitatea de a identifica și verifica de la distanță identitatea unei persoane prin utilizarea soluției – eKYC (Electronic Know Your Customer).*

- *posibilitatea de a semna de la distanță documente cu valoare juridică, fără utilizarea unui token sau drivere speciale prin utilizarea unei soluții similare platformei de autentificare și semnătură digitală SplitKey.*

- *asigurarea neutralității tehnologice a cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere.*

- *revizuirea cadrului instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere prin ajustarea acestuia la modelul e-IDAS.*

- *excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le au în cadrul unei persoane juridice.*

2. *Identificarea și verificarea de la distanță a identității unei persoane prin utilizarea soluției – eKYC (Electronic Know Your Customer).*

Din prevederile cuprinse în proiectul de lege examinat, rezultă că obținerea unui certificat calificat al cheii publice și implicit beneficierea de servicii de încredere calificate poate fi realizată de la distanță, doar după ce *apriori*, prestatorul de servicii de încredere calificat a verificat identitatea persoanei prin prezența fizică a acesteia [art. 8 alin. (2) lit. d) din proiect].

În acest fel, în mod nejustificat se exclude posibilitatea persoanei de a obține un certificat calificat de la distanță, în pofida faptului că sunt deja disponibile soluții, care ar permite identificarea și verificarea identității persoanei la un nivel ridicat de siguranță și fiabilitate, îndeplinind aceleași standarde de siguranță ca și metodele tradiționale.

Precizăm faptul că utilizarea soluției eKYC (Electronic Know Your Customer) pentru identificarea și verificarea identității este pe deplin conformă cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului european și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE [în continuare – Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS)]. Conform art. 24 pct. (1) lit.(d) din Regulamentul respectiv, verificarea de către prestatorul de servicii de încredere calificat a informațiilor referitoare la identitatea și atributele specifice ale persoanei fizice sau juridice căruia urmează să-i fie emis un certificat calificat poate fi realizată inclusiv „*prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică*”.

Prin urmare, adoptarea proiectului în redacția actuală ar exclude nejustificat și contrar logicii expuse în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), utilizarea unor soluții tehnice viabile, care pot asigura obținerea unui certificat calificat fără necesitatea prezenței fizice la oficiul prestatorului de servicii de încredere, cu asigurarea unui nivel de asigurare echivalent din perspectiva fiabilității cu prezența fizică.

În acest sens propunem completarea art. 8 alin. (2) lit. d) din proiectul de lege cu un nou alineat cu următorul cuprins:

„- prin utilizarea altor metode de identificare recunoscute la nivel național, care oferă un nivel de asigurare echivalent, din perspectiva fiabilității, cu prezența fizică. Nivelul de asigurare echivalent este confirmat de un organism de evaluare a conformității, în conformitate cu cerințele Organismului de supraveghere.”

3. *Semnarea electronică de la distanță a documentelor cu valoare juridică, fără utilizarea unui token sau drivere speciale utilizând soluții similare platformei de autentificare și semnătură digitală SplitKey.*

Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) stabilește la art. 25 pct. (2) că o semnătură electronică calificată are efectul juridic echivalent al unei semnături olografe. Potrivit aceluiași document, semnătura electronică calificată la distanță – al cărei mediu este gestionat în numele semnatarului de un prestator de servicii de încredere – se bucură de același nivel de recunoaștere juridică ca semnătura electronică cu utilizarea unui token.

În esență proiectul de lege supus avizării nu stabilește careva restricții evidente în utilizarea semnăturii electronice calificate la distanță, totuși, o serie de prevederi

descriu tehnologic modelul tradițional de semnătură electronică prin utilizarea unui token. Astfel, apreciem că faptul dat va contribui la obstrucționarea implementării unor soluții noi de semnătură electronică la distanță, fără necesitatea utilizării unui token sau a unor drivere speciale.

Spre ex. art. 12 alin. (4) din proiectul legii, prevede că „*cheia privată este păstrată și utilizată exclusiv de către titular, într-un mod ce exclude accesul la ea al altei persoane*”. Or, în cazul tehnologiei de identitate digitală SplitKey, cheia privată nu este păstrată pe un singur dispozitiv, cel al utilizatorului, dar ca soluție bazată pe criptografie, soluția SplitKey partajează responsabilitatea protejării cheilor private între mai multe dispozitive, ceea ce înseamnă o dependență limitată de securitate a dispozitivului utilizatorului final. Tot din perspectiva dezvoltării și utilizării soluției de tipul SplitKey, calificăm și art. 22 lit. c) din proiectul legii ca fiind unul restrictiv. Potrivit acestei prevederi semnătura electronică sau sigiliul electronic avansat trebuie să întrunească cumulativ o serie de cerințe, inclusiv și faptul că trebuie să fie creată prin mijloacele controlate exclusiv de titular, ceea ce în cazul soluției SplitKey nu este posibil.

Prin urmare, pentru a asigura corespunderea cadrului normativ național, Acquis-ului comunitar în materie de prestare a serviciilor de încredere calificate și pentru a oferi posibilitatea dezvoltării și implementării soluțiilor ce asigură semnarea electronică calificată la distanță, fără necesitatea utilizării unui token sau drivere speciale, considerăm că proiectul de lege urmează a fi revizuit. În acest context, recomandăm excluderea sau redactarea prevederilor care descriu modelul tradițional de semnătură electronică.

4. Neutralitatea tehnologică a cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Unul din obiectivele urmărite prin aprobarea Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) a fost asigurarea neutralității cadrului juridic în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Spre deosebire de Directiva 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice care într-o oarecare măsură avea un caracter restrictiv în privința tipurilor de tehnologii de semnătură accesibile, Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) cuprinde reglementări permissive, menite să faciliteze utilizarea semnăturilor electronice prin stabilirea criteriilor de fiabilitate tehnică pentru echivalarea semnăturilor electronice și cele olografe. Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) se bazează pe principiile fundamentale stabilite de Legea model privind semnăturile electronice (MLES)¹ elaborată de Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL).

MLES se bazează pe principiile fundamentale comune tuturor textelor UNCITRAL referitoare la comerțul electronic², și anume nediscriminarea, neutralitatea tehnologică și echivalența funcțională.

Astfel, având la bază principiile fundamentale trasate de MLES, Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) în ceea ce privește îndeplinirea funcției de semnătură într-un mediu electronic, prevede o abordare neutră din punct de vedere tehnologic, care evită să favorizeze utilizarea a oricărei tehnologii sau procese specifice. Aceasta

¹ <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/ml-elecsig-e.pdf>

² https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-04970_ebook.pdf

înseamnă, în practică, că statele ce transpun respectivele documente în legislația națională vor recunoaște atât semnături digitale bazate pe criptografie (cum ar fi infrastructura cu cheie publică - PKI), cât și semnături electronice folosind alte tehnologii (ex. Pretty Good Privacy - PGP).

În redacția actuală, proiectul de lege poate fi calificat ca fiind unul restrictiv. Din prevederile incluse în proiectul de lege derivă cu certitudine faptul că singura tehnologie care poate fi aplicată în cazul semnăturilor electronice calificate este cea bazată pe infrastructura de cheie publică (PKI). Or, o astfel de abordare încalcă principiul neutralității tehnologice, nefiind, astfel, conformă Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), document care se urmărește a fi transpus în legislația națională prin proiectul de lege examinat.

Având, în vedere cele menționate *supra*, subliniem faptul că prevederile cuprinse în proiectul de lege care descriu tehnologia bazată pe infrastructura cheie publică (spre ex. art. 11-16, 23 etc.), necesită a fi revizuite și expuse după modelul Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) și Legea model privind semnăturile electronice (MLES) elaborată de Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru dreptul comercial internațional (UNCITRAL).

5. Cadrul instituțional și funcțional al mecanismelor de acreditare, supraveghere și control în domeniul prestării serviciilor de încredere propus în proiectul de lege este similar cu cel actual, reglementat prin Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care într-o oarecare măsură corespundea Directivei 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice.

Conform art. 26 din Legea nr. 91/2014, acreditarea prestatorului de servicii de certificare se efectuează de către organul competent, și anume Serviciul de Informații și Securitate.

Acreditarea prestatorilor de servicii de încredere era prevăzută și de textul Directivei 1999/93/CE a Parlamentului și Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice. Totodată, prevederile respectivului document ofereau posibilitatea fiecărui stat de a introduce un sistem adecvat care să permită supravegherea prestatorilor de servicii de certificare stabiliți pe teritoriul său.

Prin aprobarea Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) s-a renunțat la mecanismul de acreditare a prestatorilor serviciilor de certificare și a fost instituit un model de supraveghere ex ante și ex post al prestatorilor de servicii de încredere.

Astfel, potrivit art. 17 din Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), statele sunt obligate să desemneze un organism de supraveghere a prestatorilor de servicii de încredere. Supravegherea prestatorilor de servicii calificați stabiliți pe teritoriul statului urmând a fi realizată prin intermediul activităților de supraveghere *ex ante* și *ex post*, în vederea asigurării că serviciile de încredere calificate pe care le prestează, îndeplinesc cerințele stabilite de regulament.

Inițierea unui serviciu de încredere calificat, conform art. 21 din Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează prin transmiterea de către prestatorul de servicii de încredere în adresa organismului de supraveghere a unei notificări însoțite de un raport de evaluare a conformității. Organismul de supraveghere verifică dacă prestatorul de servicii de încredere și serviciile de încredere prestate de acesta respectă cerințele prevăzute în regulament și, în special,

cerințele pentru prestatorii de servicii de încredere calificați și pentru serviciile de încredere calificate prestate de aceștia.

Supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați, conform art. 20 din Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), se realizează de organismul de supraveghere. Acesta are dreptul să efectueze un audit sau să solicite unui organism de evaluare a conformității să efectueze o evaluare a conformității privind prestatorii de servicii de încredere calificați, pe cheltuiala prestatorilor de servicii de încredere respectivi, pentru a confirma că aceștia și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute de regulament. Totodată, prestatorii de servicii de încredere calificați sunt auditați, pe propria cheltuială, cel puțin o dată la 24 de luni, de către un organism de evaluare a conformității. Scopul auditului este de a confirma că prestatorii de servicii de încredere calificați și serviciile de încredere calificate pe care le prestează îndeplinesc cerințele prevăzute în regulament.

Din cele menționate *supra*, rezultă că în procesele de acordare a statutului de prestator de servicii de încredere calificați și supravegherea activității acestora urmează să fie implicate două organisme diferite cu responsabilități și statute distincte.

Organismul de supraveghere – organism național desemnat de stat pentru realizarea activităților de supraveghere în domeniul prestării serviciilor de încredere.

Organisme de evaluarea a conformității – organisme acreditate care efectuează activități de evaluare a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați.

Prin proiectul de lege supus avizării, contrar modelul reglementat de Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS) se propune păstrarea unui model de acreditare, supraveghere și control în care funcțiile de evaluarea a conformității prestatorilor de servicii de încredere calificați, acordarea statutului de prestatori de servicii de încredere calificați și supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați să se realizeze de un singur organism de stat, căruia îi este atribuit și calitatea de prestator de servicii de încredere calificat de nivel superior, prin intermediul mecanismelor de acreditare și control, și nu prin realizarea auditurilor realizate de organisme independente.

În acest sens, în condițiile în care aspirăm și pretindem să implementăm Acquis-ului comunitar în domeniul prestării serviciilor de încredere, considerăm că actualul model instituțional și funcțional de acreditare, supraveghere și control a prestatorilor de servicii de încredere calificați urmează a fi revizuit și ajustat la cerințele Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS).

6. Excluderea prevederilor legale din care rezultă posibilitatea eliberării certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice.

Din analiza prevederilor incluse în proiectul de lege rezultă o serie de dispoziții care generează premise pentru eliberarea în continuare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului.

Astfel, în pofida faptului că Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS) nu prevede careva restricții în materie de utilizare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică, proiectul de lege conține norme pentru aplicarea restricțiilor privind utilizarea certificatului cheii publice. Totodată, art. 11 alin. (2) lit. g) din

proiect, stabilește că certificatul cheii publice trebuie să conțină restricții privind utilizarea certificatului cheii publice și/sau limitele valorii operațiunilor în care acesta poate fi utilizat, dacă acestea se aplică.

În aceeași accepțiune, prevederea cuprinsă în art. 11 alin. 3) lit. b) stabilește că certificatul calificat al cheii publice trebuie să conțină informația, atunci când este cazul, privind o calitate specială a titularului, în funcție de utilizarea pe care urmează să o aibă certificatul.

De asemenea, art. 11 alin. (7) prevede că prestatorul de servicii de încredere, de comun acord cu titularul certificatului cheii publice, poate indica în certificatul cheii publice cazurile în care certificatul respectiv va putea fi utilizat, precum și unele restricții cu privire la utilizarea acestuia. Art. 14 alin. (2) lit. b) prevede că revocarea certificatului cheii publice se realizează la cererea conducătorului persoanei juridice în care activează titularul certificatului cheii publice, în cazul certificatelor eliberate pentru exercitarea atribuțiilor funcționale.

Având în vedere necesitatea de a preveni perpetuarea actualei practici vicioase de eliberare a certificatelor calificate pentru semnătură electronică destinate utilizării de către titularii acestora, exclusiv în contextul funcției sau responsabilităților pe care le are în cadrul unei persoane juridice, considerăm că prevederile enunțate *supra*, urmează a fi excluse. Or, o asemenea abordare este în contradicție, inclusiv cu prevederile art. 42 alin. (1) din proiectul legii, care stabilește că documentul electronic este considerat autentic dacă este semnat sau sigilat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie (...).

Astfel, valabilitatea unui document semnat electronic este condiționată de existența unui drept sau a unei împuterniciri a semnatarului și nu de eventuale restricții sau condiționalități stabilite prin certificatul de cheie publică.

În acest context, subliniem faptul că în scopul facilitării acordării, verificării și revocării împuternicirilor de reprezentare în bază de semnătură electronică, în conformitate cu prevederile art. 12 din Legea nr. 91/2014, Guvernul a instituit Sistemului informațional automatizat „Registrul împuternicirilor de reprezentare în bază de semnătură electronică” (MPower). SIA „MPower” permite crearea, administrarea și interogarea împuternicirilor de reprezentare, într-un mod complet ghidat și electronic, folosind avantajele certificatelor digitale și garanțiile juridice existente.

II. OBIECȚII ȘI PROPUNERI DE CONȚINUT LA PROIECTUL DE LEGE

7. La art. 2 din proiect:

- *definiția noțiunii „certificat pentru sigiliu electronic”* urmează a fi revizuită și expusă într-o redacție similară cu cea cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS), după cum urmează: „atestare electronică care face legătura între datele de validare a sigiliului electronic și o persoană juridică și care confirmă numele persoanei respective”;

- *definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic”* propunem să fie revizuită și expusă în următoarea redacție „software sau hardware configurat, utilizat pentru a crea o semnătură electronică sau un sigiliu electronic”.

Menționăm că utilizarea noțiunilor „hardware” și „software” în proiectul Legii în dauna noțiunilor „mijloc tehnic” și „program” oferă claritate și previzibilitate, fiind totodată în aliniere cu prevederile Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS).

În acest sens, în conținutul proiectului, textul „mijloace tehnice” va fi substituit cu cuvântul „hardware” și, respectiv, cuvântul „program” cu cuvântul „software”.

Obiecția respectivă este valabilă și în cazul definiției noțiunilor „produs” și „produs asociat”.

- *Definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate”* propunem să fie revizuită și expusă în următoarea redacție: „hardware și/sau software care întrunesc cerințele prevăzute de art. 26 și sunt utilizate pentru a crea o semnătură electronică sau sigiliu electronic”;

- *definiția noțiunii „serviciu de încredere”* propunem să fie completată după cuvântul prestat cu textul „în mod obișnuit”, în continuare după text. Menționăm că o astfel de abordare este redată și de Regulamentul nr. 910/2014 și ar oferi posibilitatea prestatorilor serviciilor respective ca în anumite situații să presteze în mod gratuit serviciile de încredere;

- *definiția noțiunii „marcă temporală electronică”* urmează a fi revizuită și expusă în mod similar cu cea din Regulamentul nr. 910/2014 și anume „date în format electronic care leagă alte date în format electronic de un anumit moment, stabilind dovezi că acestea din urmă au existat la acel moment”;

- *în definiția noțiunii „mijloace de identificare electronică”,* textul „produsul tehnic și/sau de program” propunem să fie substituit cu textul „unitate materială și/sau imaterială”. Precizăm că expunerea în redacția propusă este identică cu cea utilizată de Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS).

- *definiția noțiunii „prestator de servicii de încredere”,* la final urmează a fi completată cu textul „ca prestator de servicii de încredere calificat sau necalificat”.

- considerăm oportună *definirea noțiunilor „semnătură electronică avansată” și „semnătură electronică calificată”* cu includerea următoarelor definiții „semnătură electronică ce îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 22” și respectiv „semnătură electronică avansată care este creată de un dispozitiv de creare a semnăturilor electronice calificat și care se bazează pe un certificat calificat pentru semnăturile electronice”;

- *din definiția noțiunii „semnatar”* se va exclude textul „sau persoană fizică care reprezintă o persoană juridică.”. Modificarea respectivă este condiționată de necesitatea de a exclude posibilitatea de eliberare a certificatelor pentru semnătură electronică restricționate sau specifice unei calități speciale ale titularului. Precizăm că redacția propusă a definiției noțiunii „semnatar”, prin excluderea textului indicat *supra* este identică cu definiția cuprinsă în Regulamentul UE nr. 910/2014 (eIDAS).

- pornind de la rațiunile referitoare la neutralitatea tehnologică, expuse în capitolul I pct. 4 al prezentului aviz, considerăm oportună excluderea definițiilor noțiunilor „certificat al cheii publice”, „certificat calificat al cheii publice” și „titularul certificatului cheii publice”.

8. La art. 3 ce prevede recunoașterea reciprocă:

- la alin. (2) lit. b) se menționează că un prestator de servicii de încredere acreditat cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova poate garanta recunoașterea certificatului cheii publice, eliberat de către un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat. Însă, nu este clar ce presupune

această garanție, care este modul și procedura (sau cine este abilitat să o aprobe) prin care activitatea respectivă se va realiza;

- la alin. (3) se prevede că „*serviciile electronice de încredere și documentul electronic nu pot fi considerate lipsite de putere juridică doar în baza faptului că certificatul cheii publice a fost eliberat în corespundere cu normele unui stat străin*”. Însă la alin. (2) sunt prevăzute cazurile în care certificatul cheii publice eliberat de către un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat este recunoscut ca fiind echivalent, din punctul de vedere al efectelor juridice, cu certificatul cheii publice eliberat de un prestator de servicii de încredere cu domiciliul sau cu sediul în Republica Moldova. Astfel, ridică semne de întrebare compatibilitatea normelor sus-menționate.

9. La art. 6, considerăm oportună includerea doar a prevederilor de ordin conceptual, reglementările metodologice referitoare la condițiile acordării statutului de prestator de servicii de încredere calificat urmând a fi aprobate prin acte subsecvente legii.

În context, condițiile și procedura acordării, suspendării și retragerii deciziei de acordare a calității de prestator calificat de servicii de încredere, conținutul acestei decizii, durata ei de valabilitate, precum și efectele suspendării și ale retragerii deciziei sau alte detalii conexe, propunem să fie stabilite fie de Guvern, fie de Organismul de supraveghere, prin reglementări, cu respectarea prevederilor Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS), precum și a principiilor obiectivității, transparenței, proporționalității și tratamentului nediscriminatoriu.

În accepțiune cu cele expuse anterior, din proiectul de lege urmează a fi excluse prevederile ce se conțin în art. 36 - Suspendarea și reluarea valabilității acreditării și art. 37 - Retragera acreditării, precum și alte prevederi conexe, care conțin reglementări metodologice specifice procedurii acordării, suspendării și retragerii deciziei de acordare a calității de prestator calificat de servicii de încredere.

În altă ordine de idei, din textul art. 6, propunem să fie excluse alineatele (19) și (20) din care rezultă posibilitatea acreditării voluntare a prestatorilor de servicii de încredere necalificați, pe motivul necorespunderii acestora Regulamentului UE nr. 910/2014 (eIDAS). Pct. (36) din regulamentul respectiv, stabilește că prestatorii de servicii de încredere necalificați ar trebui să facă obiectul unor activități de supraveghere *ex post* lejere și bazate pe reacție, justificate de natura serviciilor și a operațiunilor lor. Or, prin normele respective se instituie prevederi din care rezultă posibilitatea realizării unor activități de supraveghere *ex ante*. Obiecția respectivă este valabilă și în contextul art. 34 alin. (2), lit. b), în partea ce ține de atribuția organului de supraveghere de a efectua acreditarea voluntară.

10. La art. 7 alin. (1) lit. c), textul „, restabilește valabilitatea certificatelor suspendate” urmează a fi exclus, pe motiv că suspendarea nu afectează valabilitatea certificatelor, iar încetarea suspendării încetează implicit în momentul revocării sau înlăturării temeiului ce a servit pentru emiterea respectivei decizii.

11. La art. 19, considerăm oportună excluderea alineatului (5). Din redacția actuală a prevederii respective nu este clară logica și necesitatea impunerii unei modalități distincte de utilizare a semnăturilor electronice de către funcționarii persoanelor juridice de drept public.

Tot la art. 19, alineatul (6) urmează a fi exclus, pe motiv că e lipsită de sens afirmația că „semnătura electronică și sigiliul electronic nu constituie mijloace de criptare”, în condițiile în care instrumentele respective asigură criptarea informațiilor.

12. La art. 35, ce conține reglementări privind controlul de stat în domeniul serviciilor de încredere, există o serie de neclarități. Astfel, din proiectul de lege nu statuează dacă prevederile sus-menționate, cad sau nu sub incidența Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. Or, potrivit art. 35 alin. (1) din proiectul legii, organul de supraveghere și control realizează verificarea privind respectarea cerințelor stabilite de lege la prestarea serviciilor de încredere de către prestatorii acreditați și la acordarea sau prelungirea acreditării. Iar, prestator de servicii de încredere, conform definiției expuse în proiect sunt întreprinzătorul individual sau persoana juridică care prestează servicii de încredere.

De asemenea, subliniem că în Anexa la Legea nr. 131/2012, nu este menționat Serviciul de Informații și Securitate ca și organ abilitat cu dreptul de a iniția controale și de a acorda mandate de control, iar la art. 1 alin. (4), din aceeași lege, din care rezultă activitățile asupra cărora dispozițiile legii nu se extind, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere nu este menționat.

Precizăm că în cazul în care controlul în domeniul prestării serviciilor de încredere cade sub incidența Legii nr. 131/2012, este necesar de a asigura concordanța prevederilor acestora.

13. La art. 46, alineatul (2) urmează a fi revizuit sau exclus, pe motiv că în redacția actuală expune cerințe referitoare la valabilitatea documentului electronic și nu temeuri de neconfirmare a expedierii acestora (*pentru exemplificare*: semnarea documentului de către o persoană care nu are competența respectivă).

14. La art. 47 alin. (2), textul „din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informațional prin care a fost transmis” propunem să fie substituit cu textul „din momentul notificării recepționării documentului electronic prin intermediul sistemului informațional al expeditorului”.

15. La art. 49, pentru a evita interpretarea și aplicarea arbitrară a acestor prevederi, din alineatele (1) și (4) propunem excluderea textului „pe suport material” și, respectiv, a cuvântului „securizat”.

Luând în considerare obiecțiile și propunerile expuse, AGE consideră că promovarea spre aprobare a proiectului de lege supus avizării ar fi posibilă doar cu condiția revizuirii esențiale a acestuia, în corespundere cu obiecțiile conceptuale din prezentul în aviz.

Director

Digitally signed by Țurcanu Iurie
Date: 2020.08.07 11:53:32 EEST
Reason: Moldovan electronic
Location: Moldova

Iurie ȚURCANU

Ex.: Vadim Vintilă,
e-mail: vadim.vintila@egov.md,
tel.: (022) 820030

**SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI
ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ**

MD-2012 mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1 IDNO 1003600096694
tel.: + 373 22 820 900, fax: + 373 22 250 522 e-mail: stisc@stisc.gov.md, itsec@itsec.gov.md

02.04.2021

nr. 1.4/493/44-21

La nr. 7/3-1273 din 29.03.2021

**Domnului Alexandr ESAULENCO,
Director al Serviciului de Informații și
Securitate al Republicii Moldova**

Stimate Domnule Esaulenco,

Prin prezenta, I.P. „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” a examinat repetat proiectul de lege privind identificarea electronică și serviciile de încredere (număr unic 480/SIS/2020) și în contextul ședinței comune organizate, Vă comunică despre susținerea proiectului fără propuneri și obiecții în domeniu.

Director

Digitally signed by Popovici Serghei
Date: 2021.04.02 11:43:27 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Serghei POPOVICI

ex. Purice S., tel. 820-951

✓

nr. de înregistrare	7/3-1416
«02» 04	2021
S.I.S. al Republicii Moldova	

Republic of Moldova, Chisinau, MD-2012, 42 B, Alexandr Puskin st.
Phone: +373 22 820 026, email: office@egov.md, web: <http://www.egov.md>

Nr. 3007-20 din 01.04.2021
La nr. 7/3-1273 din 29.03.2021

Serviciul de Informații și Securitate

Agencia de Guvernare Electronica (AGE) a examinat *proiectul definitivat al hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020), autor – Serviciul de Informații și Securitate*, transmis spre avizare repetată, și, luând în considerare deciziile luate în urma ședinței interinstituționale între SIS și AGE (Procesul-verbal din 04.12.2020), în limitele competențelor instituției, comunicăm lipsa de obiecții și propuneri.

Director adjunct

Digitally signed by Ursoi Gheorghe
Date: 2021.04.01 17:14:44 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Gheorghe URSOI

Ex.: Vadim Vintilă,
e-mail: vadim.vintila@egov.md,
tel.: 069090007

nr. de înregistrare	7/3-1414
«01» 09	2021
S.I.S. al Republicii Moldova	

SIS al RM	
nr.	684
02	04 2021
Secretariat	

AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, municipiul Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, 42 42 Aleksandr Pushkin str., MD-2012 Chisinau
Tel.: +373 22 50 46 54 Fax: +373 22 21 22 59 e-mail: asp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

01.12.2021 nr. 01/9221

La nr. 37-06-836-9103 din 23.11.2021.

Serviciul de Informații și Securitate

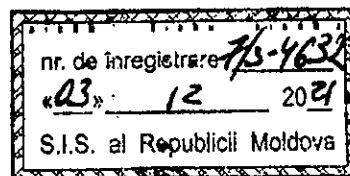
Cancelaria de Stat

Agencia Servicii Publice a examinat în limita atribuțiilor funcționale *proiectul definitivat de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020)* și comunică lipsa de obiecții și propuneri.

Director

Mircea EȘANU

Tudor Petrov, 022 269485, 067666571

Nr. 01-DCAJ/1421
la Nr. _____

25 noiembrie 2021

Serviciul de Informații și Securitate

Copie:

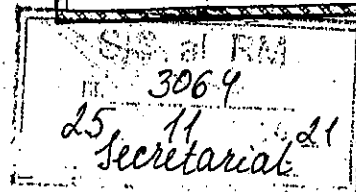
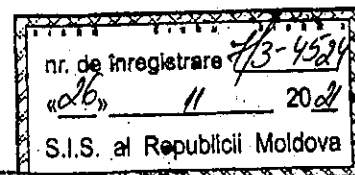
Agenția Guvernare Electronică

Referitor la solicitarea Cancelariei de Stat nr. 31-06-836-9103 din 23 noiembrie 2021¹ de avizare repetată a proiectului Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020), Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), ținând cont de domeniile de competență date prin lege, în conformitate cu dispozițiile art. 33 din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017, comunică lipsa de obiect și propuneri.

Director adjunct

Andrei MUNTEAN

Îl: Iurie GASNAS
Tel: (022) 251-309
e-mail: iurie.gasnas@anrceti.md

¹ înregistrată la ANRCETI cu nr. 3027-e din 23.11.2021.

SERVICIUL TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI SECURITATE CIBERNETICĂ

MD-2012 mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1 IDNO 1003600096694
tel.: + 373 22 820 900, fax: + 373 22 250 522 e-mail: stisc@stisc.gov.md, itsec@itsec.gov.md

14.08.2020

nr. 1.4/1201/44-20

La nr. 18-23-5661 din 02.07.2020

Serviciul de Informații și Securitate

Copie: Cancelaria de Stat

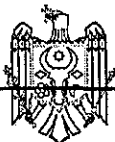
I.P. "Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică" a examinat proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020) și prin prezenta vă comunică despre susținerea proiectului cu următoarele propuneri și obiecții.

La art.2, propunem expunerea definiției noțiunii „**certificat al cheii publice**” în următoarea redacție „document electronic ce conține cheia publică, asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere, atestă apartenența cheii respective titularului certificatului cheii publice și permite identificarea acestui titular”.

La fel se propune expunerea definiției noțiunii „**certificat pentru sigiliul electronic**” după cum urmează „document electronic ce conține cheia publică, asupra căruia a fost aplicată semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere, atestă apartenența datelor de validare a sigiliului electronic persoanei juridice și care confirmă numele persoanei respective”.

În textul definiției „certificat calificat pentru semnături electronice sau sigilii electronice” este utilizat termenul de „certificat pentru o semnătură electronică” acest termen nu este clar și nici definit, prin urmare autorul proiectului urmează fie să-l substituie, fie să-l definească.

La definiția noțiunii „dispozitiv de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate”, după cuvântul „semnătura” se va completa cu cuvântul „electronică”.

La definiția noțiunii „mijloace de identificare electronică” textul „unui serviciu online” se va substitui cu textul „unei infrastructuri TIC”.

Noțiunea de „produs” și „produs asociat” propunem a fi comasate.

La definiția noțiunii „serviciu de încredere” propunem excluderea textului „în schimbul unei remunerații”.

Definiția noțiunii „serviciului de încredere calificat” o considerăm incompletă și propunem completarea acesteia cu specificarea cerințelor care urmează a fi aplicate.

Totodată, având în vedere faptul că în textul proiectului este utilizată noțiunea de „prestator de servicii de încredere calificat”, dar nu este definită, propunem completarea art. 2 cu această noțiune, la fel se va proceda și cu noțiunile „cheie privată” și „cheie publică”. La art. 3, alin. (1), întru respectarea prevederilor art. 54, alin.(1), lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, după cuvântul „serviciilor” se va exclude cuvântul „electronice” întru corespunderea noțiunii respective, cu cea indicată în art. 2, această obiecție fiind valabilă pentru tot textul proiectului, inclusiv pentru titlul proiectului actului normativ.

Tot aici este menționat faptul că recunoașterea *documentului electronic* în afara Republicii Moldova, este reglementată de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Conducându-ne de definiția documentului electronic, regăsită la art. 2 „document electronic – orice conținut în format electronic, în special sub formă de text sau de înregistrare sonoră, vizuală sau audiovizuală,, nu este clară necesitatea recunoașterii acestuia prin tratate internaționale la care Republica Moldova este parte. Or această prevedere o considerăm aplicabilă în cazul interpretării noțiunii de „document electronic” conform Legii nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care prevede „*document electronic* – informație în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată și/sau transmisă prin intermediul computerului sau al altor dispozitive electronice, **semnată cu semnătură electronică în conformitate cu prezenta lege**”. Menționăm faptul că această neclaritate cu referire la definirea noțiunii de document electronic se reflectă și asupra altor prevederi ale proiectului, cum ar fi art. 41 „*Cerințele față de documentul electronic*” care la lit. b) și lit. c) indică printre cerințele față de acesta, faptul **că trebuie să fie semnat sau sigilat, și creat prin metode care ar permite identificarea semnatarului sau creatorului sigiliului**, fapt care după cum am menționat mai sus, contravine definiției documentului electronic din art. 2. Totodată la art. 42 deja se menționează despre autenticitatea documentului electronic, care în contextul art. 41, nu se înțelege diferența într-un document electronic, și într-un document electronic autentic, or această diferență nu există. Sub acest aspect urmează a fi analizate și art. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50. În acest context considerăm necesar ca autorul proiectului să vină cu unele clarificări conceptuale asupra definiției

„documentului electronic” în vederea încadrării acestuia în scopul proiectului actului normativ supus avizării.

La art. 6, alin. (3), lit.(b) propunem excluderea textului „ și expertizare în domeniul tehnologiei serviciilor de încredere”. Tot aici propunem reformularea prevederii de la lit. f) sau excluderea acesteia întrucât, nu este clar cum urmează a fi verificată identitatea persoanei de către prestatorul de servicii de încredere și conform căror acte normative. La lit. g) propunem substituirea textului „pe care și le asumă” cu textul „reglementate de către prestatorul de servicii de încredere superior”. La lit. i) propunem delinirea textului „servicii de gestionare a cheilor” întrucât nu este clar la ce fel de servicii se referă autorul proiectului.

La art.6, alin. (20) textul „prestatorii de servicii de încredere necalificate acreditați” urmează a fi substituit cu textul „prestatorii de servicii de încredere necalificați acreditați”. La alin. (21), în a doua propoziție, după cuvântul „încredere” se va completa cu cuvântul „acreditat”.

La art. 8, alin. (2), propunem excluderea lit. c) întrucât nu considerăm corect și oportun ca datele din sistem să fie disponibile publicului indiferent de scop, fără existența unui temei juridic bine întemeiat. La lit. b) propunem definirea expresă a schimbărilor care urmează a fi notificate.

Tot aici la lit. d) propunem fie delinirea, fie excluderea textului „și, după caz, attributele specifice ” deoarece nu este clar ce se are în vedere prin „attributele specifice” în mod special ale persoanei fizice, și cum acestea urmează să fie verificate de către prestatorul de servicii de încredere calificat acreditat. La liniuța doi, se menționează faptul că verificarea persoanelor juridice sau fizice cărora li s-a emis un certificat calificat poate avea loc prin intermediul unei părți terțe de la distanță, utilizând mijloace de identificare electronică pentru care, *înainte de eliberarea certificatului calificat, a fost asigurată prezența fizică* a persoanei fizice sau a unui reprezentant autorizat al persoanei juridice. Înseamnă asta oare faptul că o dată cu solicitarea certificatului calificat cu prezența fizică a persoanei fizice, următoarea dată, la solicitarea eliberării repetate a certificatului calificat acesta poate să nu se prezinte fizic? Și tot așa de fiecare dată când se solicită eliberarea repetată? Dacă așa este, atunci propunem reformularea prevederii respective, prin aducerea unor clarități în vederea evitării interpretării eronate a acesteia.

La art.10, alin. (1) propunem substituirea cuvântului „înregistrării” cu cuvântul „înaintării”.

La art.11, alin.(1) propunem substituie cuvântului „verifice” cu cuvântul „asigure”. Tot aici la alin. (3), lit. c) considerăm oportună reformularea acestuia pentru a aduce claritate vis-a-vis de obiectivul urmărit aici.

Propunem suplinirea art.12 cu un alineat nou după cum urmează: “(6) Cheia privată și cheia publică utilizată la crearea semnăturii calificate se creează de către prestatorul de servicii de încredere calificat”.

La art.14, alin.(2) propunem reformularea lit. f) după cum urmează: “f) la modificarea informației cuprinse în certificatul cheii publice”.

Tot aici, propunem expunerea alin. (4) în următoarea redacție: “(4) Prestatorul de servicii de încredere este obligat să înștiințeze titularul certificatului cheii publice despre motivele revocării certificatului acestuia, cu excepția cazurilor când procedura este inițiată de către titularul certificatului cheii publice sau de către conducătorul acestuia”.

La art.16, alin. (2) propunem reformularea lit. a) după cum urmează: “a) certificatele cheilor publice emise de către prestatorul de servicii de încredere”, dat fiind faptul că în redacția propusă de autor se presupune că registrul certificatelor este modificat în continuu odată cu expirarea și eliminarea certificatelor din acesta.

La art.18, propunem reformularea alin. (2) după cum urmează: “Semnătura electronică simplă și sigiliul electronic simplu sunt semnăturile și sigiliile electronice care se utilizează ca metodă de autentificare, fără a face trimitere exclusiv la semnatar și fără utilizarea algoritmilor criptografici”.

La art.19, alin. (6), după cuvântul „electronic” se va completa cu textul „care nu au la bază algoritmi criptografici”.

La art.23 lit. b) se menționează noțiunea „dispozitivul securizat de creare a semnăturii electronice”, menționăm faptul că această noțiune nu este definită, prin urmare, propunem fie definirea acesteia, fie ajustarea acesteia cu definiția prevăzută în art. 2.

La art.24 propunem după cuvântul „electronice” excluderea cuvântului „calificate” și completarea cu acesta după cuvântul „certificatele”. Tot aici la lit. a) se menționează „forma adecvată” a indicației, considerăm această sintagmă ca fiind generală și vagă, întrucât nu este clar după ce criterii poate fi considerată aceasta adecvată sau neadecvată.

La art.25, alin.(2) propunem substituirea cuvântului „și” cu cuvântul „sau”.

Totodată propunem completarea art. 25 cu un alineat nou cu următorul cuprins: “(3) Generarea sau gestionarea distantă a datelor de creare a semnăturilor electronice calificate sau sigiliilor electronice calificate, în numele semnatarului sau creatorului sigiliului, se pot realiza numai de către un prestator de servicii de încredere calificat, cu acordul titularului certificatului cheii publice”.

La art.26, alin.(1) după textul “mijloace tehnice” ce va completa cu textul “și/sau de program”. Tot aici, propunem reformularea alin.(1) lit. b) în următoarea redacție: “b) cheia privată a semnăturii sau a sigiliului electronic nu poate fi dedusă prin calcul și semnătura sau sigiliul aplicat sânt protejate împotriva oricărei posibile falsificări prin mijloace tehnice disponibile la acea dată”. De asemenea, la lit. c), cuvântul „sau” urmează a fi substituit cu semnul de punctuație virgula, iar după cuvântul „legitim”, propunem completarea cu următorul text „, persoana fizică sau juridică împuternicită”. Totodată, propunem abrogarea prevederii de la lit. d) din perspectiva imposibilității tehnice de afișare a conținutului în anumite situații, dar și

lipsa oricărui sens în afișarea funcțiilor HASH utilizatorului. Litera e) al aceluiași articol și alineat propunem a fi expus în următoarea redacție: „e) să asigure mecanisme fiabile de confirmare de către semnatar sau creatorul unui sigiliu a operațiunii de creare a semnăturii electronice sau a sigiliului electronic”. Astfel, având în vedere redacția propusă la lit. f) propunem abrogarea prevederii de la lit. f). Tot aici propunem expunerea alin. (2) în următoarea redacție „ (2) Fără consimțământul titularului, nu se acceptă modificarea datelor în procesul de creare a semnăturii sau a sigiliului electronic”.

La art.27 alin.(1), autorul folosește noțiunea „dispozitiv de verificare a semnăturii sau sigiliului electronic” fără însă să fie definit în textul proiectului.

Art.28, lit. b) propunem a fi expusă în următoarea redacție: “b) certificatul calificat a fost emis de către un prestator de servicii de încredere calificat și a fost valabil în momentul semnării sau sigilării cu condiția prezentei unei mărci temporale electronice calificată a unui prestator de servicii de încredere calificat”.

Cu referire la art.28 lit. f), ținem să menționăm că există o neclaritate în formularea acestuia, în unele situații reiese că dispozitivul este calificat, în alte situații reiese că semnăturile sau sigiliile sânt calificate, în acest context propunem revizuirea întregului text al proiectului în vederea aducerii în concordanță a acestui aspect.

La art. 31, la alin.(1) după ultimul cuvântul „înregistrată” precum și în alin. (2) după cuvântul „înregistrată” propunem completarea cu cuvântul „calificată”.

În tot textul art.39, după cuvântul „olograf”, propunem completarea cu următorul text „sau ștampilat cu ștampila umedă”.

Cu referire la formularea autorului din alin. (12) al art.39 și anume „forma perceptibilă” a documentului electronic nu este clar care sânt trăsăturile caracteristice prin care forma unui document să fie perceptibilă.

Textul “utilizare repetată” folosită de autor la art.41, lit. e) poate fi interpretată greșit dat fiind faptul că are o semnificație abstractă. Dacă se face referire la semnarea repetată, atunci documentul se va redenumi, iar dacă totuși se merge pe calea utilizării repetate a documentului se va reformula, după cum urmează „utilizarea ulterioară a documentului”.

La art. 46, alin. (5), lit. b) se menționează faptul că documentul electronic se consideră ne expediat, dacă semnatarul nu este inițiatorul expedierii documentului electronic, astfel, apare întrebare cum se va aplica prevederea respectivă în cazul persoanelor juridice, în situația în care documentul electronic este semnat de către conducătorul acesteia, iar însuși expedierea documentului este efectuată, de regulă, de către fie persoana, fie subdiviziunea care asigură secretariatul persoanei juridice. În această situație toate documentele expediate sub acest scenariu, se consideră neexpediate? În acest context considerăm oportun revizuirea prevederii respective sub acest aspect.

La art.49 alin. (4) autorul folosește atât noțiunea de „arhivă electronică”, cât și cea de „arhivă electronică securizată”, totodată ne fiind definite nici una nici alta. În acest context propunem fie definirea ambelor noțiuni în cazul în care există diferență între acestea, fie utilizarea unei singure noțiuni în acest sens și definirea acesteia.

Totodată menționăm faptul că în tot textul proiectului sunt utilizate noțiunile la diferite forme gramaticale cum ar fi „a semnăturilor electronice sau sigiliilor electronice” sau „a semnăturii electronice sau sigiliilor electronice” sau „a semnăturii electronice sau „sigiliilor electronice” sau „semnătura sau sigiliul”. În acest context, propunem revizuirea textului proiectului în contextului utilizării unui singur termen în acest sens, întru respectarea prevederilor art.54, alin. (1), lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Cu respect,

Director

Serghei POPOVICI

03-Dir.S/1479

1.7.10.2020

D-lui Alexandr ESAULENCO,
Director al Serviciului de Informații
și Securitate

Stimate Domnule Director,

Referitor la adresarea Serviciului de Informații și Securitate nr. 7/3-3102 din 21 octombrie 2020, Vă comunicăm că Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) a examinat proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere prin prisma atribuțiilor stabilite în Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 și Vă informează despre lipsa de obiecții și propuneri.

Cu respect,

Director adjunct

Marian POCAZNOI

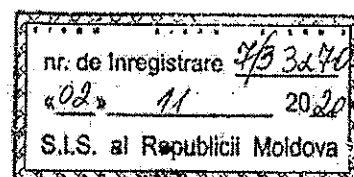
Ex. Ala Solonaru
Tel: 022-251-343

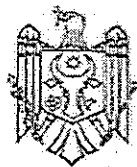
bd. Ștefan cel Mare, 134,
MD-2012, Chișinău

Telefon:
+373-22-25-13-17

Fax:
+373-22-22-28-85

E-mail: office@anrceti.md
www.anrceti.md

AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, municipiul Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, nr.42

42, Aleksandr Pușkin str MD-2012 Chisinau

Tel.: +373 22 50 46 54 Fax: +373 22 21 22 59 e-mail: asp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

06.11.2020 nr. 01/7704

La nr.7/3-3102

din 21 octombrie 2020

Serviciul de Informații și Securitate

Agenția Servicii Publice a examinat repetat proiectul Hotărârii Guvernului și proiectul legii privind identificarea electronică și serviciile de încredere, prezentate de SIS în redacție nouă prin scrisoarea nr.7/3-3102 din 21.10.2020 și comunică următoarele obiecții și propuneri asupra acestora.

I. La proiectul hotărârii Guvernului, din sintagmele "*serviciile electronice de încredere*" de exclus cuvântul "*electronice*", deoarece noul titlu al proiectului de lege este "*privind identificarea electronică și serviciile de încredere*".

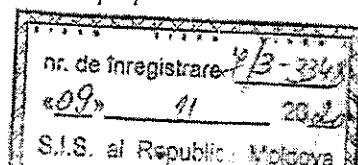
II. La proiectul de lege.

1. La art.2:

a) La definiția noțiunii de "*document electronic*".

Atragem atenție asupra faptului că orice document pe suport de hârtie are putere juridică, dacă pe acesta este semnătura și, după caz, aplicată ștampila respectivă. Considerăm că și un document electronic, pentru a avea aceeași putere juridică ca și documentul pe suport de hârtie, trebuie să fie semnat electronic și, după caz, să dispună de sigiliul electronic respectiv. Totodată, atragem atenție și asupra faptului că definiția de "*document electronic*" așa cum este formulată în art.2 din proiectul de lege creează ambiguități în înțelegerea univocă a prevederilor din mai multe articole și în mod special a celor din art.44, 45, 46, 47, 48, 49. În acest context, în scopul înțelegerii univocă a prevederilor din proiectul de lege examinate, propunem de revizuit noțiunea de "*document electronic*" luându-se în vedere semnarea acestuia de către creatorul inițial al documentului electronic și aplicarea sigiliului electronic respectiv.

b) De completat articolul cu noțiunea de "*organism de drept public*" și definit exact așa cum este definită noțiunea "*Calitatea de autoritate contractantă*" în art.13 din Legea nr.131/2015 privind achizițiile publice, deoarece Regulamentul UE nr.910/2014 include la art.3 la alin. 8 noțiunea de "*organism de drept public*".

2. În capitolul II al proiectului de lege de inclus un articol nou intitulat "Accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități", în care se va face trimitere la Legea nr.60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Propunerea este în concordanță cu conținutul art.15 "Accesibilitatea pentru persoanele cu handicap" din Regulamentul UE nr.910/2014.

Art. 13 stabilește că „termenul de valabilitate a certificatului cheii publice al utilizatorului se stabilește de către prestatorul de servicii de încredere, dar nu poate constitui mai mult de 5 ani, în funcție de capacitățile mijloacelor tehnice de creare a semnăturii electronice”. Cu toate acestea, mijloacele de stocare existente în prezent (stickuri, jetoane, carduri inteligente), din cauza limitărilor tehnice, nu permit lucrul cu cheile RSA de lungimea corespunzătoare.

În acest sens, propunem să fie aprobată sintagma „nu poate constitui mai mult de 3 ani” în textul documentului.

O perioadă mai scurtă de valabilitate a certificatului va permite, de asemenea, un control mai fiabil asupra utilizării certificatului emis, ceea ce va reduce riscul unui posibil compromis al cheii utilizatorului.

3. La art.33 de completat alin.(2) cu o nouă literă în redacția "menține și publică, în mod securizat, listele prestatorilor de servicii de încredere calificați și informațiile referitoare la serviciile de încredere calificate prestate de aceștia, semnate sau sigilate electronic, într-o formă adecvată pentru prelucrarea automată". Propunerea este în concordanță cu conținutul alin.(2) al art.22 "Listele sigure" din Regulamentul UE nr.910/2014.

Propunerea în cauză are drept scop principal să asigure includerea automată în circuitul internațional și sporirea vizibilității prestatorilor de servicii de încredere calificați din Republica Moldova și a informațiilor cu referință la serviciile de încredere calificate prestate de aceștia.

4. La art.47 alin.(1), după cuvântul "legislația" de înlocuit sintagma "prin înregistrarea registrelor electronice și/sau pe suport de hârtie" cu sintagma "cu privire la registre", deoarece potrivit prevederilor legii nr.71/2007 cu privire la registre, registrele se țin doar în formă electronică.

Director

Vladislav ZARA

AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, municiplul Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, nr.42

42, Aleksandr Pushkin str., MD-2012 Chisinau

Tel: +373 22 50 46 54 Fax: +373 22 21 22 59 e-mail: asp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

07.04.2021 nr. 01/3462

La nr.7/3-12173

din 29 martie 2021

Serviciul de Informații și Securitate

Agencia Servicii Publice a examinat repetat proiectul Hotărârii Guvernului și proiectul legii privind identificarea electronică și serviciile de încredere, (număr unic 480/SIS/2020) și comunicăm lipsa propunerilor și obiecțiilor.

Director

Vladislav ZARA

Nicolai Rîjcov, 022 50 49 73

nr. de înregistrare	7/3-1547
09	29 2021
S.I.S. al Republicii Moldova	

Nr. 01-DRAS/426

06. 04. 2021

la Nr. _____

Dlui Alexandr ESAULENCO

**Director al Serviciului de Informații
și Securitate**

Stimate Domnule Director,

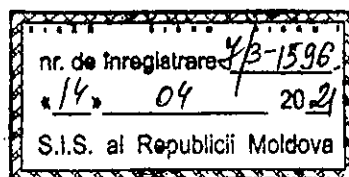
Cu referință la scrisoarea nr.7/3-1273 din 29.03.2021, Vă comunicăm că Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) a examinat repetat proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere prin prisma atribuțiilor stabilite de Legea comunicațiilor electronice nr.241/2007 și Vă informează despre lipsa de obiecții și propuneri.

Cu respect,

Director

Octavian RĂU

Ex. A Ganaciuc
022 251 346

DTC

AGENȚIA SERVICII PUBLICE A REPUBLICII MOLDOVA
PUBLIC SERVICES AGENCY OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MD-2012, municipiul Chișinău, str. Aleksandr Pușkin, 42 42 Aleksandr Pushkin str., MD-2012 Chișinău
Tel.: +373 22 50 46 54 Fax: +373 22 21 22 59 e-mail: nsp@asp.gov.md, web: asp.gov.md

14.08.2020 nr. 01/5006

La nr. 18-23-5661 din 02.07.2020

Serviciul de Informații și Securitate
Cancelaria de Stat

Agenția Servicii Publice a examinat în limita atribuțiilor funcționale *proiectul de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (număr unic 480/SIS/2020)* și propune următoarele.

Clauza de armonizare, conform art.44 alin. (3) și (4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, de completat cu datele privind seria, numărul și data Jurnalului Oficial al Uniunii Europene unde a fost publicat Regulamentul (UE) la care se face referire și măsura în care prevederile acestuia sunt transpuse în proiectul de lege.

Articolul 1 alin. (1) după cuvintele "Prezenta lege" de completat cu textul "are drept scop asigurarea funcționării, la un nivel adecvat, a pieții naționale în domeniul de securitate a mijloacelor de identificare electronică și a serviciilor de încredere și". Transpunerea Regulamentului UE nu trebuie să excludă sau să modifice esența scopului acestuia.

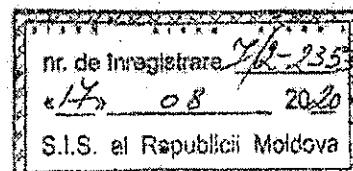
În art. 2 noțiunea "document electronic" de completat în final cu textul "care include date ce permit identificarea acestuia, datele prevăzute la art.45 și condițiile de aplicabilitate de la alin.(4) al art.50".

La art. 6:

- în alin. (3) cuvântul "electronice" de exclus. Obiectul de reglementare a articolului respectiv este acreditarea prestatorului de servicii de încredere.

- în alin.4 lit. a) cuvântul "recuperarea" de substituit cu cuvântul "repararea". termen utilizat de Codul civil în raport cu prejudiciul cauzat (art.19 Cod civil).

Articolul 16 alin. (3) după cuvintele „să asigure accesul” de completat cu cuvântul „gratuit”.

Articolul 34 alin. (2) după lit. d) de completat cu o literă nouă, având următorul cuprins: "...) elaborează și aprobă crearea și modul de ținere a Registrului de evidență a prestatorilor de servicii de încredere, în conformitate cu legislația cu privire la registre".

La art. 37:

- alin. (2) lit. b) după cuvintele „înregistrării de stat” de completat cu cuvintele „ a întreprinzătorului individual sau a”, deoarece în calitate de prestator de servicii de încredere, potrivit art.2, poate fi și "întreprinzătorul individual";

- alin.(4) după cuvintele "se revocă și" de inclus textul: "împreună cu registrele de evidență a certificatelor cheilor publice și informațiile referitoare la datele emise și primite,".

Articolul 47 alin. (2) de completat în final cu textul "inclusiv pentru documentul extras de pe pagina web".

Director

Vladislav ZARA

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-69-9456

Chișinău

26 noiembrie 2021

Serviciul de Informații și Securitate
sis@sis.md

Copie: Agenția de Guvernare Electronică
office@egov.md

Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Ref: scrisoarea nr. 31-06-836-9103 din 23 noiembrie 2021 / număr unic
480/SI S/2020

Centrul de armonizare a legislației, analizând repetat proiectul Hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile de încredere, definitivat în baza avizelor autorităților interesate, în limita competențelor sale funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri adiționale.

Digitally signed by Suceveanu Natalia
Date: 2021.11.29 07:41:11 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

/Semnat electronic/

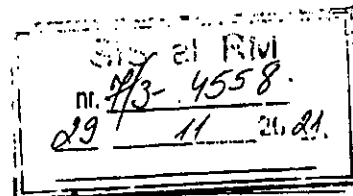
Șef Centru

Natalia SUCEVEANU

Executor: Igor Ignat
Tel: 022-250-576

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 229

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-69-2603

Chișinău

07 aprilie 2021

Serviciul de Informații și Securitate
sis@sis.md

Copie: Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

Ref: scrisoarea nr. 7/3-1273 din 29 martie 2021 / *număr unic 480/SIS/2020*

În temeiul pct. 210 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin HG nr. 610/2018, Centrul de armonizare a legislației prezintă Avizul de compatibilitate elaborat în baza examinării repetate a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Anexă: 2 file

/Semnat electronic/

Șef Centru

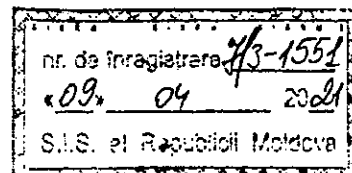
Natalia SUCEVEANU

Digitally signed by Suceveanu Natalia
Date: 2021.04.07 14:45:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 229

AVIZ DE COMPATIBILITATE

În baza examinării repetate a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Prezentul Aviz de compatibilitate a fost întocmit de Centrul de armonizare a legislației în baza Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a HG nr. 657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat și a HG nr. 1171/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul prenotat are drept scop principal transpunerea parțială în legislația națională a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, fiind promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019. Acesta își propune actualizarea cadrului juridic național, în acord cu cele mai recente reglementări UE, referitoare la semnăturile electronice, sigiliile electronice, mărcile temporale electronice, documentele electronice, serviciile de distribuție electronică înregistrate și serviciile de certificare pentru autentificarea unei pagini web. Astfel, proiectul instituie norme detaliate privind recunoașterea serviciilor electronice de încredere și a documentelor electronice dintr-un alt stat, acreditarea prestatorilor de servicii de încredere, procedura de certificare, suspendare și revocare a cheii publice, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere, precum și norme privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, proiectul național reformează din punct de vedere conceptual cadrul legal existent în domeniul serviciilor electronice, urmînd să abroge și să substituie Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic.

Ca urmare a expertizei de compatibilitate a versiunii inițiale a proiectului (declarația de compatibilitate nr. 31/02-3-7450 din 14 august 2020) și avizării repetate (aviz de compatibilitate nr. 31/02-4-9771 din 28 octombrie 2020), Centrul de armonizare a legislației a înaintat o serie de obiecții de compatibilitate cu Regulamentul 910/2014/UE, care au fost parțial luate în considerare la definitivarea proiectului național de autor.

În acest context, la 26 februarie 2021, autorul proiectului a convocat o ședință inter-instituțională în regim online în care au fost abordate și obiecțiile de compatibilitate formulate anterior de Centrul de armonizare a legislației referitoare la cerințele pentru certificatele calificate pentru semnături electronice sau pentru sigilii electronice (art. 23, lit. g) din proiectul național) și cea referitoare la cerințele care le îndeplinește o marcă temporală electronică calificată (art. 29, alin. (2), lit. c) din proiectul național).

Ca urmare a ședinței, versiunea actuală a proiectului de Lege a fost modificată corespunzător în acord cu art. 28 (2), 38 (2), 42 (1) (c) și Anexei I la Regulamentul 910/2014/UE, astfel încât, ținând cont de specificul activităților în domeniu în Republica Moldova, pentru certificatele calificate pentru semnături electronice sau pentru sigilii electronice emise de prestatorii de servicii de încredere acreditați și de prestatorul de servicii de încredere calificat cu domiciliul sau cu sediul într-un alt stat se va solicita semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat, iar în cazul prestatorului de servicii de încredere calificat emitent semnătura electronică calificată sau sigiliul electronic calificat (art. 24, lit. h), j) și i) din proiect). O abordare similară a fost implementată și referitor la cerințele pentru mărcile temporale electronice (art. 30, lit. c) din proiect) și referitor la pentru certificatele calificate pentru autentificarea unei pagini web (art. 33, lit. g) din proiect).

Reiterăm faptul că, proiectul național nu asigură transpunerea unor prevederi obligatorii din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 referitoare la certificarea dispozitivelor de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (art. 30 și art. 39 (2)), sistemul calificat de validare a semnăturilor electronice calificate (art. 33), precum și referitoare la serviciul calificat de păstrare a semnăturilor electronice calificate (art. 34), dar care nu constituie impedimente pentru promovarea ulterioară a proiectului de Lege, or potrivit mențiunilor din Tabelul de concordanță acestea vor fi transpuse ulterior prin acte de punere în aplicare a legii, în speță, prin Ordinele ale directorului SIS. În acest sens, atenționăm asupra faptului că actele normative ulterioare de transpunere trebuie să fie din categoria actelor departamentale care cad sub incidența pct. 3 din Regulamentul privind expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative departamentale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1104/1997, fapt ce urmează a fi menționat și în Tabelul de concordanță.

În concluzie opinăm că, proiectul național și-a atins finalitatea propusă, asigurând transpunerea parțială corespunzătoare a prevederilor Regulamentului 910/2014, cu mențiunea formulată mai sus, și poate fi înaintat spre examinare și aprobare Guvernului, ținând cont de art. 15 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern.

Expert al Centrului de armonizare a legislației:

Igor IGNAT, consultant principal

Email: igor.ignat@gov.md

Tel: 022-250-576

Ignat

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-4-9771

Chișinău

28 octombrie 2020

Serviciul de Informații și Securitate

Copie: Cancelaria de Stat

Ref: scrisoarea nr. 7/3-3102 din 21 octombrie 2020 / număr unic 480/SIS/2020

În temeiul pct. 201 și 202 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin HG nr. 610/2018, Centrul de armonizare a legislației prezintă Avizul de compatibilitate elaborat în baza examinării repetate a proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Anexă: 2 file

Șef Centru

Natalia SUCEVEANU

Digitally signed by Suceveanu Natalia
Date: 2020.10.28 08:28:13 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

AVIZ DE COMPATIBILITATE

În baza examinării repetate a **proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere**, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Prezentul Aviz de compatibilitate a fost întocmit de Centrul de armonizare a legislației în baza Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a HG nr. 657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat și a HG nr. 1171/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul prenotat are drept scop principal transpunerea parțială în legislația națională a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, fiind promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019. Acesta își propune actualizarea cadrului juridic național, în acord cu cele mai recente reglementări UE, referitoare la semnăturile electronice, sigiliile electronice, mărcile temporale electronice, documentele electronice, serviciile de distribuție electronică înregistrate și serviciile de certificare pentru autentificarea unei pagini web. Astfel, proiectul instituie norme detaliate privind recunoașterea serviciilor electronice de încredere și a documentelor electronice dintr-un alt stat, acreditarea prestatorilor de servicii de încredere, procedura de certificare, suspendare și revocare a cheii publice, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere, precum și norme privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, proiectul național reformează din punct de vedere conceptual cadrul legal existent în domeniul serviciilor electronice, urmînd să abroge și să substituie Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic.

Ca urmare a expertizei de compatibilitate a versiunii inițiale a proiectului (Declarația de compatibilitate nr. 31/02-3-7450 din 14 august 2020), Centrul de armonizare a legislației a constatat, că proiectul în cauză asigură transpunerea parțială a Regulamentului (UE) nr. 910/2014. Astfel, au fost formulate o serie de obiecții de compatibilitate cu Regulamentul 910/2014/UE, care au fost parțial luate în considerare la definitivarea proiectului național de autor. În ceea ce privește Tabelul de concordanță, toate obiecțiile inserate în Declarația de compatibilitate au fost acceptate și încorporate în proiect în procesul de definitivare a acestuia, fiind înlăturate toate deficiențele și omisiunile sesizate față de acesta.

În urma examinării versiunii actuale a proiectului de Lege, prin prisma Regulamentului 910/2014/UE, ținem să **reiterăm** observațiile formulate și anterior în Declarația de compatibilitate, care sunt **principiale pentru definitivarea proiectului și promovarea sa ulterioară**, după cum urmează:

- Cu referire la art. 23, lit. g) din proiectul național, care identifică ca una din cerințe pentru certificatele calificate pentru semnături electronice sau pentru sigilii electronice este ca acesta să conțină "semnătura electronică sau sigiliul electronic al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent" se va concretiza că semnătura electronică sau sigiliul electronic trebuie să fie unul **avansat**, similar art. 28 (2), 38 (2) și Anexei I la Regulamentul 910/2014/UE. Astfel art. 23, lit g) din proiect se va expune în următoare redacție: "semnătura electronică avansată sau sigiliul electronic avansat al prestatorului de servicii de încredere calificat emitent";

- Cu referire la art. 29, alin. (2), lit. c) din proiectul național care stabilește cerințele care le îndeplinește o marcă temporală electronică calificată se va indica necesitatea aplicării asupra acesteia a unei semnături electronice **avansate** sau a unui un sigiliu electronic **avansat** al prestatorului de servicii de încredere calificat similar art. 42 (1) (c) din Regulamentul 910/2014/UE.

De asemenea, proiectul național nu asigură transpunerea unor prevederi obligatorii din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 referitoare la certificarea dispozitivelor de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (**art. 30 și art. 39 (2)**), sistemul calificat de validare a semnăturilor electronice calificate (**art. 33**), precum și referitoare la serviciul calificat de păstrare a semnăturilor electronice calificate (**art. 34**), dar care nu constituie impedimente pentru promovarea ulterioară a proiectului de Lege, or potrivit mențiunilor din Tabelul de concordanță acestea vor fi transpuse ulterior prin acte de punere în aplicare a legii, în speță, prin Ordinele ale directorului SIS. Cu referire la acestea, Sinteza obiecțiilor și propunerilor elaborată de autor nu reflectă faptul acceptării/neacceptării acestor obiecții ale Centrului de armonizare a legislației și, după caz, motivația clară și corespunzătoare a neacceptării acestora.

Totodată, remarcăm că, clauza de armonizare a proiectului de Lege a fost modificată necorespunzător de autor în procesul de definitivare și **nu corespunde cerințelor obligatorii** din art. 31 și 44 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și celor din pct. 30, 31 și Anexa nr. 2 din Regulamentul privind armonizarea legislației RM cu legislația UE, aprobat prin HG nr. 1171/2018.

Prin urmare, clauza de armonizare urmează a fi expusă în următoarea redacție :

Prezenta Lege transpune parțial Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 257 din 28 august 2014.

În ceea ce privește versiunea actuală a proiectului național, constatăm că urmare a procedurii de avizare/expertizare, acesta a suferit mai multe modificări de ordin tehnic și redacțional care, însă, nu afectează gradul de compatibilitate cu Regulamentul (UE) nr. 910/2014 constatat inițial. Prin urmare, comunicăm lipsa unor observații sau obiecții suplimentare.

În concluzie reiterăm faptul că, proiectul național și-a atins în mare parte finalitatea propusă, asigurând transpunerea corespunzătoare a prevederilor Regulamentului 910/2014, cu obiecțiile formulate mai sus ce vizează semnătura electronică **avansată** și sigiliul electronic **avansat**, care urmează a fi încorporate în procesul de definitivare a proiectului până la remiterea acestuia spre aprobare Guvernului, or explicațiile referitoare la netranspunerea acestora din Sinteza obiecțiilor și propunerilor nu sunt la moment suficient de clare și motivate ce ar justifica nepreluarea acestora.

Expert al Centrului de armonizare a legislației:

Igor IGNAT, consultant principal

Email: igor.ignat@gov.md

Tel: 022-250-576

Ignat

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL DE ARMONIZARE A LEGISLAȚIEI

Nr. 31/02-3-7450

Chișinău

14 august 2020

Serviciul de Informații și Securitate

Copie: Cancelaria de Stat

Ref.: scrisoarea nr. 18-23-5661 din 2 iulie 2020 / număr unic 480/SIS/2020

Prin prezenta, Centrul de armonizare a legislației prezintă Declarația de compatibilitate întocmită în baza expertizei proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Anexă: 9 fișe

Șef Centru

Natalia SUCEVEANU

DECLARAȚIE DE COMPATIBILITATE

În baza expertizei **proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere**, promovat suplimentar măsurilor programate prin Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin HG nr. 636/2019.

Prezenta Declarație de compatibilitate a fost întocmită de Centrul de armonizare a legislației în baza Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, a HG nr. 657/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea, structurii și efectivului-limită ale Cancelariei de Stat și a HG nr. 1171/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere **transpune parțial** Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 257 din 28 august 2014 / Regulation (EU) No 910/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market and repealing Directive 1999/93/EC, published in the Official Journal of the European Union L 257 of 28 August 2014.

I. Obiectul proiectului

Proiectul național prezentat pentru expertiza de compatibilitate are drept scop transpunerea parțială a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, în vederea stabilirii cadrului juridic național actualizat, în acord cu cele mai recente reglementări UE referitoare la semnăturile electronice, sigiliile electronice, mărcile temporale electronice, documentele electronice, serviciile de distribuție electronică înregistrate și serviciile de certificare pentru autentificarea unei pagini web. Astfel, proiectul stabilește norme privind recunoașterea serviciilor electronice de încredere și a documentelor electronice dintr-un alt stat, acreditarea prestatorilor de servicii de încredere, procedura de certificare, suspendare și revocare a cheii publice, controlul efectuat în domeniul serviciilor de încredere, precum și norme privind protecția datelor cu caracter personal. Astfel, proiectul național reformează din punct de vedere conceptual cadrul legal existent în domeniul serviciilor electronice, urmînd să abroge și să substituie Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic.

Menționăm că, proiectul național reprezintă un exercițiu de continuitate a armonizării legislative în domeniul serviciilor electronice, în măsura în care Legea nr. 91/2014 a asigurat

transpunerea parțială a Directivei nr. 1999/93/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind un cadru comunitar pentru semnăturile electronice.

Proiectul de act normativ reglementează, în principal, următoarele aspecte relevante din punct de vedere al transpunerii:

- Stabilește domeniul de aplicare în ceea ce privește identificarea serviciilor electronice (art. 1 din proiectul național);
- Definește noțiunile relevante, cum ar fi: „autentificare”, „certificat pentru sigiliul electronic”, „certificat calificat pentru semnături sau sigilii electronice”, „creatorul unui sigiliu” etc. (art. 2 din proiectul național);
- Instituie norme privind recunoașterea certificatului cheii publice emis de un alt stat (art. 3 din proiectul național);
- Stabilește norme privind acreditarea prestatorilor de servicii de încredere de către organul de supraveghere și control (art. 5 (5) și (6); art. 6 (1), (3), lit. b) și c), (6) - (8) și (15) din proiectul național);
- Instituie obligațiile prestatorilor de servicii de încredere (art. 8 (1), lit. a), c), d), f), (2), lit. b), d), e), g) și h) din proiectul național);
- Prevede dispoziții privind regimul juridic de utilizare a semnăturii electronice și a sigiliului electronic (art. 19 (1) - (3) din proiectul național);
- Stabilește cerințe pentru semnăturile și sigiliile electronice avansate (art. 22 din proiectul național);
- Instituie cerințele pentru semnăturile și sigiliile electronice calificate (art. 23 din proiectul național);
- Prevede cerințe pentru certificatele calificate pentru semnături sau sigilii electronice (art. 24 din proiectul național);
- Instituie cerințe pentru dispozitivele de creare a semnăturilor sau sigiliilor electronice calificate (art. 26 (1), lit. a) - c) și (2) din proiectul național);
- Stabilește norme privind verificarea autenticității semnăturii sau sigiliului electronic (art. 27 (4) din proiectul național);
- Stabilește cerințe pentru validarea semnăturii și sigiliului electronic calificate (art. 28 din proiectul național);
- Instituie norme și cerințe privind mărcile temporale electronice (art. 29 și art. 30 din proiectul național);
- Prevede norme referitoare la efectul juridic al unui serviciu de distribuție electronică înregistrată (art. 31 din proiectul național);
- Instituie cerințe pentru serviciile de distribuție electronică înregistrată calificate (art. 32 din proiectul național);
- Stabilește cerințe pentru certificatele calificate pentru autentificarea unei pagini web (art. 33 din proiectul național);
- Stabilește norme privind organul de supraveghere și control (art. 34 (1), (2), lit. b), d), f), i) - m) din proiectul național);

- Instituie norme privind efectuarea controlului în domeniul serviciilor de încredere de către Comisia creată în cadrul organului de supraveghere și control (art. 35 (7), lit. d), (8), (10), (16) - (19), (21) și (22) din proiectul național);
- Stabilește norme privind retragerea acreditării prestatorului de servicii de încredere (art. 37 (3) din proiectul național);
- Prevede cerințe de securitate aplicabile prestatorilor de servicii de încredere (art. 38 din proiectul național);
- Stabilește regimul juridic de utilizare a documentului electronic (art. 39 (8) din proiectul național);
- Prevede norme privind protecția datelor cu caracter personal (art. 51 (1) din proiectul național);
- Reglementează răspunderea persoanelor fizice și juridice, precum și răspunderea prestatorilor de servicii de încredere în cazul încălcării Legii privind identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (art. 52 și 53 proiectul național).

II. Evaluarea din perspectiva compatibilității cu Dreptul UE

La nivelul legislației naționale de profil, cadrul normativ general în domeniul serviciilor electronice în vigoare este reglementat de Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, care urmează a fi abrogată prin proiectul de Lege prenotat.

La nivelul legislației UE derivate, din perspectiva proiectului examinat, prezintă relevanță directă dispozițiile *Regulamentului (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014* privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă care a abrogat Directiva 1999/93/CE transpusă prin Legea nr. 91/2014 menționată mai sus.

Astfel, din punct de vedere al dreptului UE, prin prisma obiectului de reglementare, prezentul demers normativ se circumscrie reglementărilor statuate la nivelul UE, subsumate *Politicii industriale și a pieței interne*, pe segmentul legislativ al *serviciilor de telecomunicații*.

Regulamentul (UE) nr. 910/2014 are drept scop crearea unui nou sistem pentru realizarea de interacțiuni electronice între întreprinderi, cetățeni și autoritățile publice pe teritoriul UE, în vederea îmbunătățirii încrederii în tranzacțiile electronice la nivelul UE, creșterii eficienței serviciilor online și comerțului electronic, precum și în vederea eliminării barierelor existente în calea utilizării sistemelor de identificare electronică în UE. Remarcăm că, Directiva 1999/93/CE, abrogată prin Regulamentul (UE) nr. 910/2014, reglementa semnăturile electronice fără a oferi un cadru transfrontalier intersectorial cuprinzător pentru tranzacțiile electronice sigure, demne de încredere și ușor de folosit. Astfel, Regulamentul (UE) nr. 910/2014 stabilește norme detaliate privind identificarea electronică (recunoașterea reciprocă, nivelurile de asigurare), notificarea Comisei în legătură cu programele sistemului

de identificare electronică, răspunderea contractuală, cooperarea și operabilitatea între țările UE, prestatorii serviciilor de încredere, supravegherea prestatorilor de servicii de încredere.

Transpunerea și implementarea Regulamentului (UE) nr. 910/2014 în legislația națională este importantă în măsura în care acesta constituie o obligație de transpunere ce rezultă din prevederile art. 102 și Anexei XXVIII-B „Norme aplicabile serviciilor de telecomunicații” din Acordul de Asociere RM - UE, **termenul de implementare fiind anul 2020.**

Menționăm că, Regulamentul (UE) nr. 910/2014 nu a constituit anterior obiect al transunerii în legislația națională, **prezentul proiect fiind exercițiul primar de transpunere a acestuia.**

a) Analiza comparativă a transunerii Regulamentului (UE) nr. 910/2014

Din punct de vedere al domeniului material de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014, apreciem o transpunere parțială (incompletă) a acestuia, or nu toate obligațiile din regulament au fost reflectate prin măsuri naționale de transpunere.

Astfel, proiectul național introduce la art. 1 și 2 noțiuni relevante domeniului serviciilor electronice, cum ar fi: „semnătura electronică”, „serviciu de încredere”, „prestator de servicii de încredere”, „dispozitiv de creare a dispozitivelor electronice”, „creatorul unui sigiliu”, „marcă temporală electronică calificată”, precum și reglementează domeniul de aplicare în ceea ce privește identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piață în conformitate cu art. 1, art. 2 și art. 3, pct. 1 - 3, 5, 6, 9 - 19, 21 - 41 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014).

În conformitate cu prevederile art. 5 din actul UE, proiectul național prevede, la art. 51, norme referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal, iar potrivit art. 14 din actul UE, art. 3 din proiect stabilește reglementează recunoașterea serviciilor de încredere prestate de prestatorii de servicii de încredere stabiliți într-un alt stat.

Cu referire la activitatea de supraveghere și control în domeniul serviciilor de încredere, art. 34 și art. 35 din proiectul național conține norme referitoare la desemnarea autorității competente și atribuțiile acesteia în acord cu art. 17 din actul UE, supravegherea prestatorilor de servicii de încredere calificați potrivit art. 20 (1) - (3) din actul UE. Astfel, organul de supraveghere și control este desemnat Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, iar în calitate de instituție de control – Comisia de control în domeniul serviciilor de încredere.

În conformitate cu art. 19, art. 21 și 22 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 proiectul național reglementează, la art. 6, art. 34 și art. 38, cerințele de securitate aplicabile prestatorilor

de servicii de încredere și supravegherea inițierii unui serviciu de încredere calificat de către prestatorii de servicii de încredere.

În acord cu prevederile art. 24 (1) - (4) din actul UE, proiectul național prevede, la art. 5, 6, 8, 34, 35 și 37, cerințele pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii de încredere calificați în cazul în care se emite un certificat calificat. Astfel, prestatorul va verifica identitatea și atributele specifice ale persoanei fizice sau juridice căreia i s-a remis certificatul.

În ceea ce privește semnăturile și sigiliile electronice, art. 19, 22, 24, 26 și 28 din proiectul național reglementează efectele juridice ale semnăturilor și sigiliilor electronice (transpune art. 25 (1), (2) și art. 35 (1) și (2) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014), cerințele pentru semnăturile și sigiliile electronice avansate (transpune art. 26 și 36 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014), certificatele calificate pentru semnăturile și sigiliile electronice (transpune art. 28 (1) - (3), art. 38 (1) - (3), Anexa I și III la Regulamentul (UE) nr. 910/2014), cerințele pentru dispozitivele de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (transpune art. 29 (1), art. 39 (1) și Anexa II la Regulamentul (UE) nr. 910/2014), cerințele pentru validarea semnăturilor electronice calificate (transpune art. 32 (1) și (2) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014). De asemenea, art. 28 din proiect reglementează validarea și păstrarea sigiliilor electronice calificate, asigurând, astfel, implementarea dispozițiilor art. 40 din actul UE.

Cu referire la mărcile electronice, art. 29 și 30 din proiectul național reglementează efectul juridic al mărcilor temporale electronice și cerințele aplicabile acestora în concordanță cu art. 41 și 42 (1) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014.

Prevederile art. 31 - 33 și art. 39 din proiectul național instituie norme noi privind serviciile de distribuție electronică (transpune art. 43 și art. 44 (1) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014), certificatele calificate pentru autentificarea unui site internet (transpune art. 45 (1) și Anexa IV la actul UE), precum și privind efectele juridice ale documentelor electronice (transpune art. 46 din actul UE).

De asemenea, art. 52 și 53 din proiectul național reglementează consecințele juridice ale încălcării prevederilor referitoare la identificarea electronică și serviciile de încredere, în acord cu art. 13 și 16 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014.

b) Obiecții privind compatibilitatea cu Regulamentul (UE) nr. 910/2014

Cu referire la art. 24 din proiectul național, care asigură transpunerea art. 28, 38, precum și ale Anexelor I și III la Regulamentul (UE) nr. 910/2014 privind cerințele pentru certificatele calificate pentru semnături sau sigilii electronice, menționăm că, proiectul național a transpus în mod eronat unele prevederi. Astfel, proiectul național prevede la art. 24, teza I conținutul *certificatelor pentru semnături sau sigilii electronice calificate*, or actul UE stabilește conținutul certificatelor **calificate** pentru semnături sau sigilii electronice. Prin urmare, în

vederea asigurării corectitudinii transunerii, cuvântul „calificate” din proiectul național va fi inclus după cuvântul „certIFICATELE” și exclus după sintagma „sigilii electronice”. De asemenea, art. 24, lit. g) din proiectul național prevede includerea în conținutul certificatelor calificate semnătura electronică *calificată* sau sigiliul electronic *calificat*, or potrivit actului UE în conținutul certificatelor calificate sunt incluse semnăturile și sigiliile **avansate**, respectiv, termenii „calificat/calificată” după cuvintele „electronic/electronică” vor fi substituiți cu „avansat/avansată”.

În aceeași ordine de idei, cu referire la cerințele pe care trebuie să le întrunească mărcile temporale electronice calificate (art. 42 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014), art. 30, lit. c) din proiectul național stabilește că, o marcă temporală electronică calificată trebuie să fie semnată, utilizând o semnătură electronică *calificată* sau sigilată cu un sigiliu electronic *calificat*, or potrivit normei din actul UE, marca temporală electronică calificată este semnată cu o semnătură electronică **avansată** sau sigilată cu un sigiliu electronic **avansat**. Așadar, cuvintele „calificat/calificată” din art. 30 (2), lit. c) a proiectului național se vor substitui cu „avansat/avansată”. Din aceleași considerente, cuvintele „calificat/ă” din art. 32, lit. d) din proiectul național, care transpune art. 44 din actul UE, vor substituite cu „avansat/avansată”.

De asemenea, menționăm că proiectul național **nu asigură transpunerea** prevederilor obligatorii din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 referitoare la certificarea dispozitivelor de creare a semnăturilor și sigiliilor electronice calificate (art. 30 și art. 39 (2)), sistemul calificat de validare a semnăturilor electronice calificate (art. 33), precum și referitoare la serviciul calificat de păstrare a semnăturilor electronice calificate (art. 34). Remarcăm că, potrivit mențiunilor din Tabelul de concordanță **acestea vor fi transpuse ulterior prin acte de punere în aplicare a legii**.

c) Prevederi cu caracter opțional

Regulamentul (UE) nr. 910/2014 reglementează unele *prevederi cu caracter opțional*, care nu au fost preluate în proiectul național, după cum urmează: art. 17 (5) privind posibilitatea statelor de a solicita organismului de supraveghere să stabilească, să mențină și să actualizeze o infrastructură de asigurare încrederii, precum și art. 28 (5) și 38 (5) privind posibilitatea statului de a stabili norme privind suspendarea temporară a unui certificat calificat pentru semnătura electronică și pentru sigiliile. Menționăm că, Tabelul de concordanță nu indică argumentele nepreluării acestora în proiectul național, or caracterul opțional al normelor în cauză nu degrează statul de exercițiul complex de evaluare a necesității transunerii acestora în vederea identificării celei mai potrivite soluții pentru a atinge obiectivele urmărite de actul european. Prin urmare, ținând cont de faptul că, transpunerea actului UE în cadrul normativ național trebuie să urmărească obiectivul final de asigurare a implementării integrale a tuturor dispozițiilor relevante ale acestuia, autorul urmează să motiveze abordarea sa, prezentând argumentele exhaustive în acest sens.

d) Prevederi UE non aplicabile

Prin aceste prevederi, legislatorii europeni (Parlamentul European și Consiliul): i-au conferit Comisiei competențe de executare prin stabilirea unor condiții uniforme de implementare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 (art. 17 (8), art. (4), art. 20 (4), art. 24 (5), art. 29 (2), art. 32 (3), art. 38 (6), art. 42 (2), art. 44 (2) și art. 45 (2)); au pus în seama Comisiei alte competențe (art. 31 și 39 (3)); au stabilit diverse obligații de notificare, raportare sau informare a Comisiei și a altor instituții UE de către statele membre (art. 22 (3), art. 17 (2), (6) și (7), art. 19 (3)); au instituit alte reglementări care nu pot fi aplicate pentru Republica Moldova (art. 4, art. 6 - 12, art. 18, art. 23, art. 25 (3), art. 27, art. 35 (3), art. 37, art. 41 (3)).

e) Prevederi naționale

Proiectul național conține mai multe norme care nu au ca scop transpunerea nemijlocită a unor reglementări UE, fiind un rezultat al creației legislative naționale care, însă, nu contravin dispozițiilor Regulamentului (UE) nr. 910/2014: definirea noțiunilor de „certificat calificat al cheii publice”, „produs asociat” și „intermediar în circulația electronică a documentelor” (art. 2 din proiectul național); efectul juridic al serviciilor electronice și documentelor electronice eliberate în conformitate cu normele dintr-un alt stat (art. 3 (3) din proiectul național); identificarea electronică și serviciile electronice de încredere (art. 4 și art. 5 (1) - (4) din proiectul național); acreditarea prestatorilor de servicii de încredere (art. 6 (2), (3), lit. a), d) - j), (4), (5), (9) - (14), (16) - (22) din proiectul național); activitatea și obligațiile prestatorilor de servicii de încredere (art. 7 și 8 (1), lit. g) - j), (2), lit. a), c), f) din proiectul național); procedura de certificare a cheii publice (art. 9-16 din proiectul național); principiile de utilizare a semnăturii și sigiliului electronic, precum și tipurile acestora (art. 17 și 18 din proiectul național); regimul juridic de utilizare a semnăturilor și sigiliilor electronice (art. 19 (4) - (6) din proiectul național); utilizarea semnăturii sau sigiliului electronic (art. 20 și 21 din proiectul național); crearea semnăturilor și sigiliilor electronice și cerințele pentru dispozitivele de creare a semnăturilor sau sigiliilor (art. 25 și art. 26 (1), lit. d)-f) din proiectul național); verificarea autenticității semnăturii sau sigiliului electronic (art. 27 (1) - (3) din proiectul național); atribuțiile organului de supraveghere și control (art. 34 (2), lit. a), c), e), g), h) și (3) din proiectul național); controlul în domeniul serviciilor electronice de încredere (art. 35 (1) - (6), (7), lit. a) - c), e), f), (9), (11) - (15), (20), (23) din proiectul național); suspendarea și retragerea acreditării acordate prestatorilor de servicii de încredere (art. 36 și 37 (1), (2), (4), (5) din proiectul național); regimul juridic al documentelor electronice și circulația acestora (art. 39 (1) - (7), (9) - (12), art. 40 - 50 din proiectul național); răspunderea titularului certificatului cheii publice (art. 54 din proiectul național); dispoziții finale și tranzitorii (art. 55 din proiectul național). Astfel, constatăm că, normele în discuție se referă la anumite aspecte specifice sistemului de drept național care nu sunt acoperite prin dispozițiile Regulamentului (UE) nr. 910/2014, dar sunt necesare în vederea atingerii obiectivului de reglementare al acestuia.

În concluzie, reieșind din analiza efectuată, constatăm că proiectul național **și-a atins parțial finalitatea urmărită, având în vedere omisiunile de compatibilitate și deficiențele privind corectitudinea transpunerii identificate**. În acest context, reiterăm că, obligația transpunerii Regulamentului (UE) nr. 910/2014 rezultă din dispozițiile art. 102 și Anexei XXVIII-B „Norme aplicabile serviciilor de telecomunicații” din Acordul de Asociere RM - UE, termenul de implementare fiind anul 2020.

III. Respectarea mecanismului de armonizare

a) Obiecții privind clauza de armonizare

Clauza de armonizare a proiectului național nu indică, în conformitate cu cerințele stabilite în pct. 30 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova, aprobat prin HG nr. 1171/2018 (în continuare Regulament), seria, numărul și data publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene al Regulamentului (UE) nr. 910/2014. Prin urmare, după sintagma „Directiva 1999/93/CE”, clauza de armonizare se va completa cu sintagma „publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 257 din 28 august 2014”, iar cuvântul „prevederile” va fi exclus din conținutul acesteia.

b) Obiecții privind Tabelul de concordanță

Cu referire la Tabelul de concordanță care însoțește proiectul național, menționăm că, acestea nu corespund tuturor cerințelor prevăzute în Anexa nr. 3 la Regulament. Astfel, în compartimentul 8 al Tabelului de concordanță vor fi indicate expres proiectele de acte normative naționale viitoare care vor asigura transpunerea prevederilor art. 30, art. 33 și art. 34 din Regulamentul (UE) nr. 910/2014, nepreluate în prezentul proiect de Lege.

De asemenea, având în vedere că, urmare a examinării proiectului a fost constatată transpunerea parțială a Regulamentului (UE) nr. 910/2014, calificativul „compatibil” din compartimentul 3 al Tabelului de concordanță se va substitui cu „parțial compatibil”.

Se solicită ca, în procesul activării pct. 201 al Regulamentului Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, autorul va remite Centrului de armonizare a legislației proiectul definitivat însoțit de Nota informativă și Tabelul de concordanță modificate potrivit obiecțiilor formulate.

De asemenea, în conformitate cu pct. 53 din Regulament, Tabelul de concordanță revizuit urmează a fi prezentat în format electronic, în termen de 20 zile de la adoptarea proiectului de act normativ Cancelariei de Stat (Centrului de armonizare a legislației) pentru a fi inclus în baza de date a legislației naționale armonizate.

IV. Concluzii

În urma evaluării proiectului național din perspectiva compatibilității cu Regulamentul (UE) nr. 910/2014, apreciem cu titlu general că, acesta și-a atins parțial obiectivul urmărit, **avînd în vedere omisiunile de compatibilitate și deficiențele privind corectitudinea transpunerii**, expuse în compartimentul II al prezentei Declarații de compatibilitate, care urmează a fi înlăturate în procesul de definitivare a proiectului național. De asemenea, vor fi revizuite și ajustate în modul corespunzător clauza de armonizare și Tabelul de concordanță, potrivit obiecțiilor formulate în compartimentul III.

Facem mențiunea că analiza Centrului de armonizare a legislației nu are în vedere elementele de oportunitate ale soluțiilor juridice incluse în proiectul de act normativ, ci se referă strict la conformitatea acestora cu Dreptul UE aplicabil și obligațiile juridice asumate în lumina Acordului de Asociere RM – UE.

Expert al Centrului de armonizare a legislației:

Nicolae COȘLEȚ, consultant principal

Tel: 022 250 477, 069875232

Email: nicolae.coslet@gov.md

